บทที่ ๓
ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของเอกสิทธิ์ที่กำเนิดในประเทศอังกฤษ

๓.๑ ความเป็นมาของคำว่าเอกสิทธิ์

เอกสิทธิ์ในยุคแรกเริ่มนั้น มิได้มีความหมายเหมือนเช่นที่เป็นในปัจจุบัน หากแต่มีลักษณะโดยธรรมชาติของสังคมโบราณที่ผู้ใดมีความรู้ความสามารถก็คงได้รับการยกย่องให้มีสิทธิพิเศษ[๑] กษัตริย์ในลักษณะสังคมดั้งเดิม จึงเป็นบุคคลที่พิเศษและทุกคนยอมรับและรับรู้ว่าพระองค์เป็นบุคคลที่ทรงสิทธิและอำนาจบางประการ (ซึ่งบุคคลอื่นไม่มี) สิทธิและอำนาจเหล่านี้บางส่วนอยู่ในรูปของพระราชอำนาจพิเศษ[๒] ทั้งนี้เป็นไปเพื่อการปกครองบริหารประเทศนั่นเอง

ด้งนั้นการที่กษัตริย์ทรงสิทธิต่าง ๆ และมีอำนาจพิเศษเหนือบุคคลธรรมดาทั่วไปในยุคนั้นจึงเป็นเพราะตัวของพระองค์เอง อาจจะเป็นการสืบราชสันติวงศ์หรือโดยการสถาปนาพระองค์เองภายหลังได้ทำการกอบกู้บ้านเมืองหรือชิงราชบัลลังก์ก่อตั้งราชวงศ์ใหม่ก็ตาม

สถาบันกษัตริย์จึงมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์มาตลอดและเป็นเสมือนแหล่งกำเนิดของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารในปัจจุบัน เพราะกษัตริย์ได้รวมอำนาจบริหารไว้กับพระองค์

ด้งนั้นในยุคหัวเลี้ยวระหว่างการก่อตั้งสถาบันการปกครองของกษัตริย์ในยุคกลางคือศตวรรษที่ ๑๓ ซึ่งกษัตริย์ในยุคนี้ต้องฝ่าฟันกับอุปสรรคนานาประการในสภาพสังคม ซึ่งเป็นอนาธิปไตย เพราะชนชั้นขุนนางพิวด้นชั้นผู้ใหญ่ (baronage) และระบบเผ่าต่าง ที่กระจัดกระจายก้นออกไป และต่างต่อสู้แย่งชิงอำนาจเป็นใหญ่

---

[๑]ร.ต.อ.ยุทธนา สุวรรณวิวัฒน์, "เอกสิทธิ์และความคุ้มก้นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ,"(วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘) น. ๔

[๒]ชริมส์, เอส,บี, อังกฤษประวัติศาสตร์การปกครอง, นันทา โชติกะพุกกณะ, ผู้แปล, ๒ เล่ม (ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๒),น. ๑-๕

คำว่า เอกสิทธิ์ในยุคนี้จึงเป็นเอกสิทธิ์ที่กษัตริย์ได้มาโดยพระองค์เองและไม่จำกัดด้วยมีลักษณะของอำนาจพิเศษ และมิใช่ข้อยกเว้นจากหลักทั่วไป

๓.๒ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของเอกสิทธิ์ในประเทศอังกฤษ

ก่อนจะเข้าไปถึงประวัติศาสตร์ของเอกสิทธิ์ จะขอบรรยายถึงกำเนิดในทางประวัติศาสตร์ของรัฐสภาหรือสภาสามัญในประเทศอังกฤษเสียก่อน เพราะการมีเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาในประเทศอังกฤษนั้นได้เริ่มมีขึ้นทีละเล็กละน้อยไปพร้อม ๆ กับการก่อกำเนิดของรัฐสภา โดยที่เราไม่สามารถแยกประวัติศาตร์การกำเนิดรัฐสภาและเอกสิทธิ์ออกจากกันโดยชัดเจน

๓.๒.๑ กำเนิดของรัฐสภาในประเทศอังกฤษ

ลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ดังนี้

ศตวรรษที่ ๑๓ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคนี้มีลักษณะร่วมกันไปในประเทศแถบยุโรป คือเกิดการต่อสู้ในทางการเมืองระหว่างกษัตริย์ซึ่งกุมอำนาจบริหารปกครองประเทศแต่ดั้งเดิมกับพวกขุนนางเจ้าของที่ดินใหญ่ ๆ ที่เริ่มมีอำนาจขึ้นมา จึงทำให้บุคคลเหล่านี้มีอำนาจมากขึ้นจนถึงขั้นต่อรองอำนาจบริหารของกษัตริย์ได้ สาเหตุสำคัญเป็นเพราะการบริหารราชการของกษัตริย์มีความซับซ้อนมากขึ้นและความไม่พอเพียงขององค์การทางราชการที่จะเป็นหูเป็นตาให้กษัตริย์ในการปกครองดูแลไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ นั่นเอง[๓]

ปี ค.ศ. ๑๒๑๕ ในสงครามระหว่างประเทศอังกฤษกับพวกนอร์แมน พวกขุนนางทั้งหลายที่เกณฑ์กำลังคนเข้าช่วยกษัตริย์ทำสงครามได้ถือโอกาสบีบบังคับให้กษัตริย์อังกฤษ คือ พระเจ้าจอห์น ยอมรับในข้อที่ว่า การพิจารณาออกกฎหมายใหม่การเรียกเก็บภาษีใด ๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากพวกบารอนและพระเถระชั้นผู้ใหญ่เสียก่อนการที่คุมขังประชาชนที่เป็นไทแก่ตัว จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความ

---

[๓] Antonio Marongiu, Medieval Parliaments A Comparative study (London : Eyre & spottiswoode, 1960). p. 78.

เห็นชอบจากตุลาการแล้ว จะทำไปโดยพละการมิได้ข้อตกลงนี้รู้จักกันในนามของ "แมกนา คาร์ตา"[๔]

แมกนา คาร์ตา นับเป็นอกสารชิ้นสำคัญทางประวัติศาตร์ของประเทศอังกฤษในการพัฒนาระบบการปกครองต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้สภายังไม่มีรูปร่างที่เด่นชัดนักและการต่อสู้ในทางการเมืองยังคงเป็นเรื่องของกษัตริย์กับชนชั้นขุนนางที่มีอำนาจเท่านั้น

ในช่วงต่อระหว่างศตวรรษที่ ๑๓ และ ๑๔ สภาที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ที่เรียกว่า Magnum Concilium ได้มีการเรียกประชุมโดยพระเจ้าเอดเวอร์ที่ ๑ ในบรรดากลุ่มบุคคลจากเมืองต่าง ๆ เช่น พ่อค้าวาณิชและอัศวินจากเมืองต่าง ๆ เพื่อแจ้งการเก็บภาษี ให้ประชาชนทั่วไปทราบ ซึ่งจากบุคคลที่ต่างสถานภาพกันในสังคมมาร่วมประชุมกัน จึงต่างคนต่างจับกลุ่มกันอยู่เป็นพวก ซึ่งก่อให้เกิดสองสภาในที่สุด การพบปะปรึกษาหารือระหว่างกษัตริย์และสมาชิกของสภาที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์นี้มีบ่อยครั้งที่ร่วมด้วยอัศวินของตำบล (shires) และตัวแทนของเมืองหรือจังหวัดเข้าร่วมถกเถียงในเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมือง ปัญหาการคลังของประเทศแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนานาประการ ตลอดจนการให้หลักเกณฑ์แห่งความยินยอม[๕]

ในปี ค.ศ. ๑๒๕๗ สถาบันกษัตริย์ได้ถูกริดรอนอำนาจลงไปอีกระดับหนึ่ง เมื่อพระเจ้าเฮนรี่ต้องการเงินเป็นการเร่งด่วน เพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศและชำระหนี้สิน จึงเรียกประชุมสภาใหญ่และให้ราชโอรสออกไปเก็บภาษีเพิ่ม แต่ในที่สุดก็ไม่ประสบความสำเร็จ พวกขุนนางได้ร่วมมือกันบังคับให้กษัตริย์ยอมรับ The Provisions of oxford ในปี ๑๒๕๘

---

[๔]โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, ความเป็นมาของการปกครองในระบบรัฐสภาและระบบรัฐสภาในประเทศไทย (พระนคร: แพร่วิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล หจก.,๒๕๑๘), น. ๓๒.

[๕]Antonio Marongiu, op.cit.,foothote 3, p. 82.

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Provisions of oxford บัญญัติว่า "รัฐสภาจักต้องดูแลรักษาราชอาณาจักรของกษัตริย์ และผลประโยชน์ของกษัตริย์และประชาชน"

เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้เป็นตัวแปรที่ค่อย ๆ เปลี่ยนสภาพของสภาที่ปรึกษาแห่งพระมหากษัตริย์ (Great council) ให้กลายมาเป็นรัฐสภาไปทีละน้อย จนในที่สุดประชาชนที่มีปัญหาทางกฎหมายต่าง ๆ เริ่มรู้ว่าเขาได้ค่อยหันเข้าหารัฐสภา ซึ่งมิใช่สภาที่ปรึกษาของกษัตริย์อีกต่อไป

ในปี ๑๒๙๕ จึงเกิดแนวคิดของ "Model Parliament" ที่กล่าวถึงสภาว่า

"รัฐสภาจะมีขนาดใดก็ได้และควรถูกก่อตั้งโดยตัวแทนของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมมากที่สุด แต่รัฐสภาต้องมีลักษณะพื้นฐานวิธีการทำงาน โดยคนกลุ่มเล็กมากกว่าคน ๆ เดียว"[๖]

๓.๒.๒ กำเนิดของเอกสิทธิ์ในประเทศอังกฤษ

เอกสิทธิ์ของรัฐสภาในประเทศอังกฤษนั้น เป็นผลพวงมาจากการต่อสู้เป็นเวลาอันยาวนานของสภาสามัญเพื่อสถาปนาความเป็นอิสระและอำนาจในการกำหนดกิจการของตนด้วยตนเอง การต่อสู้นี้เริ่มต้นในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๔ โดยเวลานั้นสภาสามัญได้แยกตัวออกมาต่างหาก เป็นข้อแตกต่างที่เห็นได้จากสภาขุนนางแล้ว

(๑) การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสิทธิ์แห่งการพูดโดยเสรีในสภา

เสรีภาพในการพูดนี้นับเป็นเอกสิทธิ์ที่สำคัญยิ่งของสภาสามัญ และดูเหมือนจะเป็นเป้าหมายหลักที่จะแสดงว่าสภาสามัญเป็นอิสระแท้จริงจากอำนาจของกษัตริย์หรือฝ่ายบริหารในยุคที่กษัตริย์ยังคงมีอำนาจปกครองบริหารบ้านเมืองอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของราชวงศ์ Tudor ที่ยังคงปกครองด้วยอำนาจสูงสุดในแผ่นดินควีนส์อลิซเบท คือ กษัตริย์ องค์สุดท้ายของราชวงศ์นี้ ก็ไม่เป็นข้อยกเว้น แม้กระนั้นเราก็ยังได้เห็นการต่อสู้อย่างห้าวหาญของสมาชิกสภาสามัญผู้รักอิสระ เช่น การต่อสู้ของ Peter Wentworth ในปี ค.ศ. ๑๕๗๕ คำกล่าว

---

[๖]Antonio Marongiu, op.cit., footnote 3, p. 81.

ปราศรัยของ Peter Wentworth ในวันที่ ๘ เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๕๗๕ เป็นคำปราศรัยที่แสดงแจ้งชัดถึงการต่อสู้เพื่อเสรีภาพในการพูดแห่งสภา ซึ่ง Horace Maybray King ได้บรรยายเอาไว้ว่า[๓]

"Peter Wentworth ยืนยันถึงความศรัทธาเชื่อมั่นต่อความอิสระของรัฐสภาซึ่งต้องสร้างสรรค์แต่กฎหมายที่ดีและทำลายล้างกฎหมายที่เลว รัฐสภาไม่ควรได้ทำงานอันทรงเกียรตินี้หากไร้เสียซึ่งเสรีภาพในการพูดการอภิปราย เขาตั้งข้อสังเกตว่าสิ่งที่เป็นศัตรูตัวสำคัญของเสรีภาพในการพูดในตอนนี้มีอยู่ ๒ ประการ คือ ข่าวลือและพระราชสาส์น ถ้าบุคคลใดแสดงความคิดเห็นต่างไปจากผู้สนองพระบรมราชโองการของพระบรมราชินีนาถ จะมีผู้มากระซิบว่า "พอแค่นี้ พระบรมราชินีนาถไม่ทรงโปรด" และจากนั้นก็จะมีพระราชสาส์นของพระบรมราชินีนาถที่ส่งผ่านผู้สนองพระบรมราชโองการตามมา เขาอ้างถึงพระราชสาส์นของพระบรมราชินีนาถที่ห้ามมิให้สภาพูดถึงการอภิเษกของพระองค์และก็เป็นผลสำเร็จ นอกจากนั้น รัฐมนตรีของพระบรมราชินีนาถยังห้ามมิให้สภาพูดถึงเรื่องศาสนา ซึ่ง Peter Wentworth ประกาศก้องว่าเท่ากับเป็นการกีดกันพระเจ้าออกจากรัฐสภา เขายังได้ให้เหตุผลที่เขาเชื่อมั่นในความอิสระขั้นพื้นฐานแห่งสภา โดยกล่าวว่าพระบรมราชินีนาถไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องเสมอไปจากคณะรัฐมนตรีของพระองค์ เขาเรียกร้องให้พระบรมราชินีนาถอนุญาตให้สภาวิพากษ์วิจารณ์เรื่องของพระองค์ได้ เพราะแม้พระบรมราชินีนาถจะเป็นผู้นำแห่งรัฐแต่ต้องปกครองด้วยกฎหมาย"ไม่มีใครที่ปราศจากความผิดพลาด" Peter Wentworth ประกาศก้องอย่างห้าวหาญ "แม้กระทั่งพระบรมราชินีนาถก็ไม่ยกเว้น" "ไม่มีชนชั้นฐานันดรใด ดำรงอยู่ได้หากพระบรมราชินีนาถไม่อยู่ภายใต้คำตักเตือนแนะนำ"ขณะที่เขากล่าว สภาต้องนิ่งงันไปชั่วขณะ มันเป็นคำปราศรัยที่ยาวและมิใช่เป็นแต่เพียงความคิดของเขาคนเดียว สมาชิกสภาหลายคนก็คิดเช่นนั้น และในปี

---

[๓]Horace Maybray King, Parliament And Freedom, (London : Butler & Tanner Ltd, 1966) ,pp. 71-81

ต่อมาความคิดนี้ก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายแห่งสภาในระบอบประชาธิปไตย ด้วยความตกใจถึงขีดสุดประธานสภาได้ลุกขึ้นยืนในที่ประชุมและสั่งให้เขายุติการพูด แต่ไม่เร็วเกินกว่าเขาจะกล่าวคำว่า "พระบรมราชินีนาถต้องรับผิด" ซึ่งนับเป็นกบฏร้ายแรง Peter Wentworth ถูกจับกุมโดยคำสั่งระเบียบแห่งสภาและตกเป็นนักโทษเขาถูกส่งตัวต่อคณะกรรมาธิการ เขายังคงยืนกรานในสิ่งที่ได้ทำลงไปในสภาและปฏิเสธที่จะตอบคำถามของที่ปรึกษาในพระองค์ของพระบรมราชินีนาถ เขาจะตอบได้ก็ต่อเมื่อในฐานะสมาชิกสภาและกล่าวตอบต่อสภาสามัญเท่านั้น Peter Wentworth ปฏิเสธที่จะระบุนามเพื่อนสมาชิกที่เห็นด้วยกับเรื่องนี้เพราะกลัวว่าจะต้องรับชะตากรรมเดียวกับตน เขาเชื่อว่าเขามาไกลจนเกินไปเกินกว่าจะมีสมาชิกสภาคนอื่นมาสนับสนุนและเขาต้องทนรับผิดชอบพลิกหน้าประวัติศาสตร์ต่อไปแต่ลำพังผู้เดียว เขากล่าวว่า เมื่อข้าพเจ้ากล่าวถ้อยคำเหล่านี้ในสภาที่ว่า "ไม่มีใครปราศจากความผิดพลาด แม้กระทั่งพระบรมราชินีนาถผู้ทรงเกียรติ" นั้น ข้าพเจ้ารู้ประจักษ์ถึงความเห็นพ้องของพวกท่านทั้งหมด แต่ความเห็นพ้องของท่านทั้งหลายทำให้ข้าพเจ้าแน่ใจว่าจะไม่มีใครในพวกท่านเคียงข้างข้าพเจ้าในการก้าวต่อไป แต่ถ้าจะต้องปราศรัยอีกครั้ง ข้าพเจ้าจะพูดด้วยความคิดที่เหมือนเดิมอีก"

การต่อสู้ของ Peter Wentworth ที่ยกมานี้ก็เพื่อแสดงว่า ความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกสภาสามัญในยุคนั้น เป็นอย่างไรและคงไม่มีแต่ Peter Wentworth คนเดียวที่คิดเช่นนี้ เพียงแต่ยังคอยเหตุการณ์และเงื่อนไขบางอย่างที่จะทำให้ไฟแห่งความคิดเหล่านี้ติดเชื้อและประทุขึ้นในกาลต่อมา

(๒) การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพจากการจับกุม คุมขัง

เสรีภาพจากการจับกุมคุมขัง (Freedom from arrest) นับเป็นความคุ้มกันที่สำคัญอันหนึ่งที่สมาชิกสภาสามัญได้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาพร้อม ๆ กับเสรีภาพในการพูด อภิปราย (Freedom of speech)

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการแสดงถึงความพยายามอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาสามัญในเสรีภาพจากการจับกุม คุมขัง (Freedom From arrest) คือเหตุการณ์ระหว่างพระเจ้า

ชาร์ลกับสมาชิกสภาสามัญทั้งห้า[๕] อันเนื่องมาจากในตอนต้นเดือนมกราคม ๑๖๔๑ สภาสามัญได้ทำการประท้วงถึงการทำความผิดอาญาของกษัตริย์, ข้อข้องใจสงสัยของสภาสามัญและมาตรการเยียวยาที่ควรจะทำให้เป็นสิทธิ ซึ่งข้อประท้วงนี้ได้มีการออกหนังสือเวียนสู่สาธารณชนโดยสภาเป็นผู้สั่งให้จัดพิมพ์ขึ้น ทำให้เกิดข่าวลือว่า สมเด็จพระนางเจ้าอลิธซาเบธมีการติดต่ออย่างลับ ๆ กับพวกแคทธอลิก ซึ่งทำให้พระเจ้าชาร์ลทรงกริ้วและมีคำสั่งให้จับกุม สมาชิกสภาสามัญทั้งห้าคือ Hampden, Pym, Hollis, Strode, Haselrigg ในฐานะผู้ริเริ่มกระทำการและได้ให้อัยการแผ่นดินตั้งข้อหาพร้อมทั้งส่งเจ้าหน้าที่ไปจับกุม โดยเข้าไปในสภา แต่สภาได้ตอบว่า เรื่องนี้เกี่ยวกับเอกสิทธิ์ของสมาชิกจึงจะตอบกลับไปเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่พระเจ้าชาร์ลไม่รอฟังคำตอบของสภา แต่ได้เสด็จเข้ามาในที่ประชุมสภาซึ่งกำลังประชุมอยู่เพื่อจับกุมสมาชิกสภาทั้งห้านั้น เมื่อพระองค์เอ่ยชื่อของสมาชิกสภาทั้งห้าว่าอยู่ในที่ประชุมหรือไม่ ปรากฏว่าสภาตอบรับด้วยความเงียบจนกระทั่งพระองค์กริ้วและหันไปถามประธานสภาว่า "มีคนอยู่ในสภานี้หรือเปล่า" "ท่านเห็นเขาหรือไม่" "เขาไปไหนกันหมด"

ประธานสภาได้คุกเข่าลงต่อหน้าพระพักตร์ นิ่งไปชั่วอึดใจก่อนจะกล่าวตอบออกมาเป็นประโยคแห่งประวัติศาสตร์ของเสรีภาพและความเป็นอิสระที่สภาพึงมีเอกสิทธิ์ว่า

> "ณ สถานที่แห่งนี้ ข้าพระพุทธเจ้าไม่มีสายตาที่จะมอง ไม่มีลิ้นที่จะพูด เว้นแต่สภาจะกำหนดให้ข้าพระพุทธเจ้าทำ ข้าพระพุทธเจ้าเป็นผู้รับใช้ของที่นี่พระอาญามิพ้นเกล้า ข้าพระพุทธเจ้าไม่สามารถให้คำตอบใด ๆ นอกไปจากสภานี้ต้องการให้ข้าพระพุทธเจ้าตอบ"

พระเจ้าชาร์ลนิ่งเงียบในขณะที่สมาชิกสภาเงียบงัน ทุกคนไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในนาทีต่อไป แต่ในที่สุดพระองค์ก็ตรัสแต่เพียงว่า "ฉันเห็นนกที่บินในท้องฟ้าและหวังว่าท่านจะส่งตัวบุคคลเหล่านี้ไปให้ฉันโดยเร็ว" แล้วก็เสด็จกลับในขณะที่พระองค์เสด็จผ่านห้องรับรองก็มีเสียงตะโกนพอให้ได้ยินจากที่ประชุมสภาว่า

---

[๕] Horace Maybray King, op.cit., Footnote 7, pp-110.

"Privilege" "Privilege"

เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ได้ก่อผลให้ลุกลามเป็นสงครามกลางเมืองต่อมาในปี ค.ศ. ๑๖๔๑ และแม้สภาสามัญจะมีชัยเหนือกษัตริย์จนกระทั่งสำเร็จโทษพระเจ้าชาร์ลถึงสิ้นพระชนม์ แต่มิใช่การประสงค์โค่นล้มราชวงศ์ กษัตริย์ให้สิ้นไปโดยตรง หากแต่มีมูลเหตุสำคัญจากสภาต้องการมีความเป็นอิสระในการพูด อภิปราย เสนอกฎหมายโดยเสรี โดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอกด้วยประการทั้งปวงและได้ส่งผลให้การต่อสู้ระหว่างกษัตริย์และรัฐสภาได้ยุติลงโดยเด็ดขาดใน ค.ศ. ๑๖๘๘ เมื่อมีการออกกฎหมายสำคัญมาฉบับหนึ่งเรียกว่า The Bill Of Right ซึ่งมีชื่อเต็มว่า "An Act Declaring The Right And Liberties Of The Subject And Settling The Succession of The Crown" ซึ่งแท้จริงแล้วไม่ได้สร้างกฎหมายใหม่ขึ้นมา แต่เป็นการประกาศถึงความหมายที่ถูกต้องและเป็นจริงของศาลยุติธรรมในขณะนั้นว่าเป็นอย่างไร ซึ่ง The Bill Of Right นี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญของรัฐธรรมนูญอังกฤษที่ได้ประกาศถึงเสรีภาพในการพูดอันเป็นเอกสิทธิ์ของรัฐสภามาตรา ๙ ได้ระบุว่า

> The freedom of speech and debate or proceedings in Parliament ought not to be impeached or questioned in any Court or place out of Parliament

แต่แม้กระนั้นก็ตาม เมื่อมีการประกาศ The Bill of Right แล้ว เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา และสภาสามัญก็ยังต้องใช้เวลาในกระบวนการทางนิติบัญญัติและศาล เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสิทธิ์และความคุ้มกันที่ถูกต้อง ดังจะเห็นได้จากคดีสำคัญที่วางรากฐานหลักการบังคับใช้ของเอกสิทธิ์และการต่อสู้ในทางกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสิทธิ์ของสภาสามัญในลำดับต่อไป

- คดีสำคัญเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ในประเทศอังกฤษ

ในคดี Strode เป็นการวางหลักเอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภา ข้อเท็จจริงมีว่า Strode ซึ่งเป็นสมาชิกสภาสามัญได้ถูกฟ้องร้องยังศาล Stannary และถูกจำคุกในเวลาต่อมา ซึ่ง Storde ได้ร่วมกับสมาชิกสภาสามัญคนอื่น ๆ ออกพระราชบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่การกระทำใด ๆ ในศาลสูงแห่งรัฐสภาโดยประกาศให้การพิจารณาของศาล Stannary ไม่มีผลบังคับและยิ่งกว่านั้นยังบัญญัติให้การฟ้องร้องทุกอย่างที่กระทำต่อ Strode และสมาชิกสภาทุกคน ในการออกกฎหมาย พูดอภิปรายในสภา

หรือกระทำการที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาไม่มีผลด้วย ซึ่งได้เห็นประจักษ์ว่า เสรีภาพในการพูดเป็นเอกสิทธิ์ของรัฐสภา ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีความต้องการที่จะให้มีผลใช้บังคับต่อไปในภายหน้า เพื่อปกป้องสมาชิกสภาทุกคน

ในคดี Stokdale V. Hansard (๑๘๓๙) โดยศาล Queen's Bench ข้อเท็จจริงในคดีมีว่ากฎหมายใน ค.ศ. ๑๘๔๐ ไม่ได้ระบุว่าต้องมีการได้รับอนุญาตหรือมีคำสั่งของสภาทุกครั้งในการอนุญาตให้พิมพ์เอกสารใด ๆ จากประธานสภาโดยได้รับความคุ้มกัน ซึ่งความจริงคือสภาไม่มีคำสั่งอย่างเป็นทางการในการตัดสินใจจากที่ประชุมในการพิมพ์เผยแพร่เอกสารต่าง ๆ ซึ่งผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานหรือเอกสารโดยสภาอนุญาตไม่ต้องรับผิด ในกรณีเผยแพร่ข้อความอันเป็นหมิ่นประมาทแต่ในกฎหมายปี ค.ศ. ๑๘๔๓ ศาลได้วินิจฉัยว่าการพิมพ์เอกสารรัฐบาลโดยคำสั่งของสภาทำให้ผู้พิมพ์และผู้โฆษณาไม่ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งความคุ้มกันนี้ไม่คุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์เอกสารซึ่งรัฐบาลสั่งให้พิมพ์ เมื่อสภาไม่มีการประชุม หรือระหว่างปิดสมัยการประชุม การวางหลักการที่สำคัญและการโต้แย้งเอกสิทธิ์ของสภาสามัญได้เกิดขึ้นจากการให้ความเห็นประกอบการวินิจฉัยของผู้พิพากษา๒ ท่าน ซึ่งสรุปใจความได้ดังนี้

Lord Denman c.J. ให้ความเห็นว่า

"ต่อข้อที่ว่าการกระทำใด ๆ ตามคำสั่งของสภาสามัญไม่อาจถูกนำไปฟ้องร้องดำเนินคดีหรือไต่สวนในศาลได้นั้น ความจริงมีหลักว่าไม่รวมถึงข้อโต้แย้งที่เป็นเรื่องของการใช้แรงงาน ส่วนการอ้างหลักความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐสภานั้นเป็นอันตกไป เพราะสภาสามัญมิใช่รัฐสภาแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรัฐสภา และอำนาจอธิปไตย (Sovereign) ของรัฐสภาที่จะให้มีหรือไม่ให้มีกฎหมายใด ๆ นั้นมีข้อยุติเด็ดขาดว่า สถาบันนิติบัญญัติไม่สามารถดัดแปลงหรือเบี่ยงเบนกฎหมายที่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของตน ซึ่งเป็นหลักการแรกของรัฐธรรมนูญอังกฤษ "

Patterson J. ให้ความเห็นว่า

"ถ้าสภาสามัญได้ประกาศอำนาจของตนในการจัดพิมพ์ข้อความที่เป็นหมิ่นประมาท โดยผู้พิมพ์ของสภาสามัญซึ่งไม่ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะไม่เช่นนั้นแล้วสภาสามัญก็อาจจะประกาศให้มีอำนาจในเรื่องอื่น ๆ ได้เหมือนกัน โดยกันมิให้ศาลเข้าไปตรวจสอบหรือพิจารณาในชั้นศาลหรือที่อื่น ๆ ได้ แล้วอะไรกันเล่า ถ้าไม่ใช่การใช้อำนาจตามอำเภอใจแบบเบ็ดเสร็จเหนือคนทั้งแผ่นดิน การกระทำหมิ่นประมาทไม่มีคำถาม ไม่มีการควบคุมกระนั้นหรือ

ถ้าเป็นในลักษณะนี้ข้าพเจ้าคิดว่าการมีขึ้นของอำนาจและเอกสิทธิ์ใหม่ ๆ ที่สภาสามัญเห็นสมควรประกาศใช้นั้นจะไม่สามารถตรวจสอบได้เลย และพึงระลึกว่าศาลแห่งรัฐสภานั้นมีอำนาจเหนือศาลยุติธรรม แต่สภาสามัญนั้นโดยตัวเองแล้วมิใช่ศาลแห่งรัฐสภาแต่อย่างใด"

Patterson J. ได้สรุปในตอนท้ายก่อนพิพากษาว่า

"เอกสิทธิ์ ความคุ้มกัน และการป้องกัน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกป้องสภาสามัญในการปฏิบัติหน้าที่อันทรงเกียรติ วัตถุประสงค์และความมุ่งหมายทั้งหลายนี้ได้สืบทอดกันมาจากอดีตและจะสืบทอดต่อไป ข้าพเจ้าเชื่อมั่นและจะสานต่อเจตนารมณ์และความมุ่งหมายนี้ คือความยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ในการปฏิบัติภาระกิจของรัฐสภาและพวกเราทุกคนควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ซึ่งเอกสิทธิ์ของรัฐสภาอันเป็นความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่และความมั่นคงในฐานะผู้แทนของประชาชนในอันที่จะได้รับเอกสิทธิ์แต่สำหรับอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจของการรุกรานสิทธิของผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญมาก และควรเอาใจใส่ด้วยความระมัดระวังไม่ใช่ด้วยการทนุถนอม แต่ด้วยการจับผิดนอกเสียจากจะมีการวางหลักกฎหมายไว้อย่างชัดแจ้งที่สุด ซึ่งผู้ปฏิบัติตามต้องสามารถตอบถึงผลที่จะตามมาได้ และในที่สุดเมื่อความชอบด้วยกฎหมายแห่งอำนาจได้ถูกยกอ้างต่อจำเลยในคดีนี้ และปรากฏต่อข้าพเจ้าภายหลังการใช้ดุลพินิจพิจารณาด้วยความห่วงใยด้วยเหตุและผล และผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของการปกป้องสภาสามัญอันทรงเกียรตินี้ ซึ่งหาได้สืบทอดจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายแห่งการปกป้องคุ้มครองโดยเอกสิทธิ์อย่างแท้จริงไม่ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมีความเห็นว่าโจทก์ผู้ถูกหมิ่นประมาทจากฝ่ายชวเลขและผู้พิมพ์เผยแพร่ของสภาสามัญ สมควรได้รับการเยียวยาและช่วยเหลือ"

โดยสรุปในคดี Stockdale V. Handsard นี้ศาลยุติธรรมได้ปฏิเสธเอกสิทธิ์ที่จะคุ้มครองแก่ผู้พิมพ์และผู้เผยแพร่เอกสารของสภาสามัญให้พ้นผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งเรื่องนี้ได้มีผลให้เป็นคดีอีกคดีหนึ่งขึ้นมา คือคดี Sheriff of Middlesex v. The Sergent at arms. ซึ่งภายหลังที่ศาลยุติธรรมตัดสินว่าสำนักพิมพ์ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาทต่อ Stockdale แล้ว ใน ค.ศ. ๑๘๔๐ ศาล King's Bench ได้ส่งหมายศาลซึ่งถือโดยวิลเลียม อีวานส์ และจอหน์ วีดัน Sheriff of Middlesex ซึ่ง The Sergent at arms. ได้ส่งหมายกลับไปในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๔๐ โดยเหตุผลว่า

I 16892021

"สภาสามัญมีมติในวันนี้ว่า วิลเลียม อีวานส์ และจอหน์ วีตัน Sheriff of Middlesex ได้ละเมิดต่อเอกสิทธิ์สภาสามัญโดยกระทำผิดต่อ Sergent at arms ผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยในบริเวณรัฐสภา

p.S. Pachauri ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคดี Seriff of Middlesex นี้ว่า

"ท้ายที่สุดแล้วสภาสามัญเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจและสามารถทำให้คำพิพากษาเป็นโมฆะได้หากคำพิพากษานั้นขัดแย้งต่อเอกสิทธิ์ในความเห็นของสภา การสั่งริบทรัพย์ The Seriff of Middlesex โดยสภามีผลเท่ากับการพิพากษาในระเบียบของ The Seriff ที่ต้องถือปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าอำนาจของพลเรือนผู้ปฏิบัติโดยอาศัยอำนาจศาลในการกระทำการขัดต่อเอกสิทธิ์ของรัฐสภาจะเป็นภัยแก่ตนเองทั้งสิ้น และโดยข้อเท็จจริงสภามีอำนาจเด็ดขาดในการบังคับใช้เอกสิทธิ์ เพื่อกอบกู้ศักดิ์ศรีและอำนาจของตน"

ภายหลังการต่อสู้ระหว่างสภาสามัญและศาลยุติธรรม ซึ่งสภาสามัญสามารถกอบกู้ศักดิ์ศรีและเอกสิทธิ์ของตนเหนือศาลยุติธรรมได้แล้ว สภาสามัญก็ได้ออกกฎหมายขยายความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยออกกฎหมาย The Parliamentary Paper Act 1840 เพื่อความชัดเจนและยึดถือเป็นหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่นำมาใช้ในประเทศต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันนี้

ในคดี Wason v. Walter คำตัดสินในคดีนี้เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๘ ได้วางหลักว่า การพิมพ์เผยแพร่ การดำเนินงานทั้งของศาลและของรัฐสภาได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์โดยพื้นฐานเดียวกันว่า การกระทำดังกล่าวนี้อาจจะก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ปัจเจกชนที่ถูกพาดพิงถึง แต่ก็จะต้องยอมให้แก่ประโยชน์ทั่วไป การรายงาน การอภิปรายทั้งหมดที่กระทำไปโดยบริสุทธิ์ใจจึงไม่อาจถูกฟ้องร้องได้

คำพิพากษาได้ชี้ไปไกลอีกขั้นหนึ่งว่า เหตุใดการพิมพ์เผยแพร่แต่เฉพาะคำกล่าวใดแต่อย่างเดียวจากการอภิปรายทั้งหมดไม่ควรจะได้รับเอกสิทธิ์ว่า "การรายงาน การดำเนินภาระกิจที่สมบูรณ์ครบถ้วนทั้งของศาลและรัฐสภาจะช่วยป้องกันความอคติ ไม่ยุติธรรมต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากรายงานใดได้เลือกตัดทอนแต่บางส่วนโดยมีความประสงค์ร้ายต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ไม่สมควรได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์

สรุป เอกสิทธิ์ของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาในประเทศอังกฤษยังขยายรวมไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามระเบียบและคำสั่งของสภาด้วย ตาม The Parliamentary Paper Act 1840 แต่ไม่รวมการพิมพ์เผยแพร่ข้อความบางตอน เพื่อเจตนาไม่บริสุทธิ์ และการแพร่ภาพและเสียงทางวิทยุและวิทยุโทรทัศน์ไม่ทำให้เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาที่ได้รับในมาตรา ๙ The Bill Of Right เสียไปแต่อย่างใด เพราะไม่มีบทบัญญัติใดมาจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในถ้อยคำใด ๆ ขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุม

๓.๓ ความเป็นมาของเอกสิทธิ์ ในประเทศต่าง ๆ บางประเทศ

๓.๓.๑ เอกสิทธิ์ของรัฐสภาแห่งคอมมอนเวลส์ ออสเตรเลีย

หลักการเอกสิทธิ์บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ ความว่า

"อำนาจ,เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภา และกรรมาธิการของแต่ละสภาจะประกาศรับรองไม่นอกเหนือไปจากอำนาจ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของรัฐสภาและสภาสามัญแห่งราชอาณาจักรอังกฤษและสมาชิกสภาและคณะกรรมาธิการในการสถาปนาคอมมอนเวลส์"

เอกสิทธิ์ของรัฐสภาสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับสิทธิและความคุ้มกันของรัฐสภา สมาชิกและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการดำเนินการของรัฐสภา สำหรับรัฐสภาแห่งคอมมอน เวลส์ ออสเตรเลีย มีประวัติความเป็นมาจากการรับหลักการอำนาจ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสภาสามัญในวันที่ ๑ มกราคม ๑๙๐๑ เวลาที่รัฐธรรมนูญของออสเตรเลียได้มีสภาพเป็นกฎหมายตามมาตรา ๔๙ ข้างต้น ซึ่งจะไม่มีการประกาศถึงเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของทั้งสองสภาขึ้นมาใหม่ สมาชิกสภาและกรรมาธิการของรัฐสภาคอมมอนเวลส์ ออสเตรเลีย จึงยังคงยึดถือหลักเดียวกันกับสภาสามัญที่มีมา ๘๐ กว่าปี โดยมีหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกับอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสถานที่ บุคคลและกระบวนการปฏิบัติในรัฐสภา นอกจากในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังนี้

- Parliamentary Paper Act ๑๙๐๘ เพื่อคุ้มครองผู้พิมพ์เอกสารของรัฐบาลและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

- Public Account Committee Act ๑๙๕๑ และ Puplic Work Act ๑๙๖๙ เพื่อคุ้มครองพยาน ผู้มาร่วมชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการ

- Jury Exemption Act ๑๙๖๕ ยกเว้นสมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่

ประจำจากการไปทำหน้าที่ลูกขุน

- The Parliamentary Proceeding Broadcasting Act ๑๙๔๖

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการการเอกสิทธิ์ เพื่อช่วยเหลือสภาในการตรวจสอบประเด็นด้านเอกสิทธิ์ ซึ่งคณะกรรมาธิการจะได้รับการแต่งตั้งในวันเริ่มต้นของการมีสภา ซึ่งคณะกรรมาธิการจะประกอบไปด้วยสมาชิก ๙ คน แต่ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๑๙๘๐ สภาได้ลงมติให้เพิ่มจำนวนสมาชิกกรรมาธิการเป็น ๑๑ คน โดยเพิ่มหัวหน้าสภา (Leader of the House) หรือผู้ที่มอบหมายและผู้ช่วยผู้นำฝ่ายค้านหรือผู้ที่มอบหมาย วัตถุประสงค์ของคณะกรรมาธิการ คือพิจารณาไต่สวนรายงานการร้องเรียนหรือกล่าวอ้างการละเมิดเอกสิทธิ์หรือการดูหมิ่น หรือเรื่องอื่นที่สภามอบหมาย และกรรมาธิการของแต่ละสภามีอำนาจเพียงภายในปัญหาเอกสิทธิ์ของสภาตน อย่างไรก็ตามทั้งสองสภานี้อาจนัดหมายประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาปัญหาทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับเอกสิทธิ์ที่มีผลต่อรัฐสภา ผลการพิจารณาของคณะกรรมาธิการการเอกสิทธิ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อรักษาไว้ ซึ่งเอกสิทธิ์ของรัฐสภาจากศาลยุติธรรมก็คือ ในคดี Uren V. John Fairfax & Sons Limited ที่สมาชิกสภา Hon.T.Uren ได้ฟ้องข้อหาหมิ่นประมาทต่อ John Fairfax ผู้พิมพ์หนังสือพิมพ์รายวัน Sydney Morning ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๑๙๗๙ และสภาได้หยิบยกเรื่องนี้มาพิจารณาโดยมอบให้คณะกรรมาธิการเอกสิทธิ์พิจารณาว่า การขยายขอบเขตของสภาเพื่ออำนวยความสะดวกให้การบริหารงานของศาลยุติธรรมในการอ้างอิง บันทึกการดำเนินการของสภาในศาล ซึ่งเอกสิทธิ์ของสภาและสมาชิกมิได้สูญเสียไป ซึ่งในคดีนี้มีปัญหาว่าถ้อยคำที่พูดในสภาที่ปรากฏในรายงานชวเลข ซึ่งนาย Uren ได้กล่าวแถลงและการที่จำเลยได้ไปค้นถ้อยคำเหล่านั้นไม่เป็นการละเมิดเอกสิทธิ์ของสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐสภา แต่เป็นเพียงการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่า โจทก์และบุคคลอื่นได้กล่าวแถลงคำเช่นนั้นในสภาจริงหรือไม่ โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือเรียกโจทก์ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาเข้าไปสอบถามในการดำเนินการของศาลแต่อย่างใด และจำเลยได้นำความเห็นของโจทก์ที่กล่าวไว้ในสภาไปตีพิมพ์เผยแพร่ และโจทก์ได้ฟ้องร้องข้อความนั้น ซึ่งศาลตัดสินว่าการให้ข้อเท็จจริงที่ได้พูดในสภาไม่เป็นการละเมิดหลักเอกสิทธิ์

คณะกรรมาธิการเอกสิทธิ์ได้พิจารณาตรวจสอบและลงความเห็นว่าสมาชิกสภาได้เข้าใจผิดพลาด คณะกรรมาธิการได้แสดงผลของคำสั่งอาจจะต้องมีการพิสูจน์ ซึ่งหากจะต้องมีการพิสูจน์แรงจูงใจของสมาชิกในขณะที่อภิปรายในสภา

จะเท่ากับละเมิดอย่างรุนแรงต่อเอกสิทธิ์ของสภาในมาตรา ๙ ของ The Bill of Right

ในการพิจารณาเรื่องนี้คณะกรรมาธิการได้อ้างถึงรายงานของคณะกรรมาธิการเอกสิทธิ์ของสภาสามัญ ซึ่งได้เคยพิจารณาเรื่องที่มีลักษณะคล้ายกันในวันที่ ๗ ธันวาคม ๑๙๗๘ ในรายงานนี้มีความเห็นว่า

"ในทางปฏิบัติของสภาจะป้องกันการอ้างอิงรายงานอย่างเป็นทางการในการดำเนินงานของศาล เว้นแต่จะมีมติของสภาให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลในรัฐสภาไปให้การเป็นพยาน โดยเคารพต่อการดำเนินการของรัฐสภานั้น แต่คณะกรรมาธิการมีความเห็นว่าไม่จำต้องเคร่งครัดขนาดนั้น เพราะมาตรา ๙ ของ The Bill of Right ก็เป็นสิ่งที่บังคับหรือกดดันให้ศาลต้องตระหนักในการที่จะกันพยานใด ๆ ที่อาจจะเป็นการละเมิดเอกสิทธิ์ของรัฐสภาและเสรีภาพในการพูดอยู่แล้ว"

คณะกรรมาธิการเอกสิทธิ์ได้เสนอรายงานต่อสภาในวันที่ ๙ กันยายน ๑๙๘๐ โดยมีความเห็นดังนี้

(๑) ในทางปฏิบัติที่ต้องยื่นคำร้องต่อสภาเพื่อยื่นบันทึกของสภาในศาลซึ่งได้ปฏิบัติสืบต่อมาจากหลักปฏิบัติของสภาสามัญในอังกฤษนั้นสมควรรักษาไว้ต่อไป

(๒) โดยคำร้องที่เสนอขึ้นมา สภาควรจะกระทำในขั้นต้นคือมอบคำร้องนี้ให้คณะกรรมาธิการเอกสิทธิ์พิจารณาพร้อมด้วยตัวรายงานนั้น

(๓) ในการพิจารณาคำร้องนั้น กรรมาธิการเอกสิทธิ์ควรจะสามารถให้สมาชิกสภาเข้าร่วมฟังการพิจารณาด้วยตนเอง

(๔) คณะกรรมาธิการเอกสิทธิ์ที่ได้พิจารณาอย่างอิสระควรจะรายงานสภาพร้อมความคิดเห็นในคำร้องนั้น โดยสนับสนุนให้มีเงื่อนไขในการจัดทำรายงานชวเลขที่เหมาะสมกับสภาวะทุกสถานการณ์

คณะกรรมาธิการได้เสนอให้สภาผู้แทนควรแก้ไขสิ่งต่อไปนี้

(๑) การออกอากาศแพร่ภาพและเสียง การดำเนินการของสภาผู้แทนและการพิมพ์เผยแพร่รายงานชวเลข ไม่เป็นการทำให้สภาผู้แทนต้องยกเลิกเอกสิทธิ์ที่มี และการตัดสินนี้ขัดแย้งต่อคำตัดสินของผู้พิพากษา Begg.J. ในคดี Uren V. John Fairfax $ Sons Limitd

(๒) สภายังคงยืนยันว่าพระราชบัญญัติอันเป็นข้อยกเว้น เช่น Pailiamentary Proceeding Broadcasting Act. นั้นรายงานการดำเนินการ

ของสภาโดยหนังสือพิมพ์จะต้องถูกต้องและเที่ยงตรงดังนี้

(ก) ในทางกฎหมายไม่มีสิ่งใดมายกเลิกเอกสิทธิ์ของรัฐสภาได้

(ข) สภายังคงมีสิทธิอันยิ่งใหญ่ในการกำหนดเงื่อนไขตามที่เหมาะควรในการทำรายงานชวเลขหรือบันทึกเทป ในการดำเนินการของสภาต่อศาลและ

(ค) เงื่อนไขทางกฎหมายเช่นว่ามานี้ผูกพันศาลก่อนที่รายงายชวเลขหรือเทปบันทึกการดำเนินการจะถูกทำขึ้นมา

สภาได้พิจารณารายงานและให้การสนับสนุนวันที่ ๑๗ กันยายน ๑๙๘๐ และแก้ไขเป็นว่าความเห็นนี้ควรจะมีการพิจารณาในการประชุมสภาครั้งที่ ๓๒ ในวาระต้น

ตั้งแต่การพิจารณาของสภาผู้แทนได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ สภาสามัญได้แก้ไข ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๑๙๘๐ ว่าสภานี้ยังยืนยันว่ากฎหมายการดำเนินการในรัฐสภาได้รับการรับรองโดย The Bill of Right และได้ยุติคำร้องที่ขอให้ยื่นเอกสารของรัฐสภา

- เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา ในการถ่ายทอดการประชุมสภาในออสเตรเลีย

ในการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์นั้นในออสเตรเลียมีกฎหมายและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ

(๑) The Parliamentary Proceeding Broadcasting Act. ๑๙๔๖ ซึ่งคุ้มครองและให้เอกสิทธิ์แก่บุคคลและองค์กรดังต่อไปนี้

- คณะกรรมการถ่ายทอดแพร่ภาพและเสียงแห่งออสเตรเลีย[๙]
- สมาชิกรัฐสภาได้รับเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดในการกล่าวถ้อยคำใด ๆ[๑๐] ในที่ประชุมสภา ในขณะที่มีการแพร่ภาพและเสียงออกอากาศ
- ผู้ทำการแพร่ภาพและเสียง ซึ่งได้รับอนุญาตโดยถูกต้อง[๑๑]

---

[๙] J.A Pettifer C.B.E., House of Representative Practice, (Australian Goverment Publishing Service Canberra 1981) P. 685

[๑๐] Ibid, P. 685

[๑๑] Ibid, P. 685

ทั้งนี้ภายใต้บทบัญญัติว่า "ห้ามมิให้ดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการแพร่ภาพและเสียงหรือเทปบันทึกภาพและเสียง หรือออกอากาศซ้ำดังกล่าวของการประชุมสภาทั้ง ๒ หรือการประชุมร่วมกันทั้ง ๒ สภา"

(๒) คณะกรรมาธิการร่วมการถ่ายทอดการประชุมสภา (Joint Committee on the Broadcasting of Parliamentary Proceeding)

คณะกรรมาธิการการถ่ายทอดการประชุมสภาได้สถาปนาขึ้นในทันที โดยหลักปฏิบัติที่เริ่มมีสภาขึ้นในแต่ละสภาตาม The Parliamentary Proceeding Broadcasting Act. ๑๙๔๖

คณะกรรมาธิการประกอบด้วยประธานสภาของทั้ง ๒ สภา ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาแล้ว และสมาชิกสภา ๕ คนจากสภาผู้แทนและ ๒ คนจากวุฒิสภา ซึ่งจะดำรงอยู่ตลอดไปจนหมดสมัยของสภาหรือยุบสภา องค์ประชุมต้องมีสมาชิกมาประชุมอย่างน้อย ๕ คน หน้าที่หลักตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายคือ[๑๒]

- พิจารณาและตรวจสอบรายงานของต่ละสภาเพื่อหาความเหมาะสมในการกำหนดวันและเวลาในการแพร่ภาพหรือเสียงออกอากาศ

- พิจารณากำหนดวันและเวลาที่การปฏิบัติภาระกิจของแต่ละสภาควรจะได้ออกอากาศ โดยทั่วไปจะกำหนดโดยคณะกรรมาธิการและแต่ละสภาจะรับไปปฏิบัติ

- กำหนดวัน เวลา ของการถ่ายทอดการประชุมสภาร่วมกันของสภาทั้ง ๒

คณะกรรมาธิการมีอำนาจที่จะกระทำการที่เห็นว่าเหมาะสมและปลอดภัยในการเก็บบันทึกเทปหรือภาพของการประชุมแต่ละสภา ซึ่งเห็นว่าจะมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งพิจารณากำหนดเงื่อนไขให้สอดคล้องกับการแพร่ภาพออกอากาศซ้ำในส่วนใดส่วนหนึ่งของแต่ละสภาด้วย ในคศ. ๑๙๗๔ กฎหมายได้ถูกแก้ไขให้มีบทบัญญัติสำหรับการถ่ายทอดวิทยุ โทรทัศน์ของการประชุมร่วมกันของสภาทั้ง ๒ ซึ่งได้ให้คณะกรรมาธิการมีอำนาจพิเศษที่เกี่ยวข้องทั้งวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

<u>สรุป</u> เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาในออสเตรเลียรวมไปถึงการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นในขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาด้วยโดยเด็ดขาดตาม The Parliamentary Proceeding Broadcasting Act 1946

---

[๑๒] Ibid, P. 603

๓.๓.๒ เอกสิทธิ์ของรัฐสภาแคนาดา

เอกสิทธิ์ของประเทศแคนาดาบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ ความว่า "เอกสิทธิ์, ความคุ้มกันและอำนาจใด ๆ ที่สมาชิกสภาสามัญ, สมาชิกวุฒิสภาตลอดจนวุฒิสภาและสภาสามัญได้รับจะถูกกำหนดในแต่ละคราว โดยกฎหมายรัฐสภาแคนาดา แต่การบัญญัติเอกสิทธิ์, ความคุ้มกันและอำนาจเช่นว่านี้จะต้องไม่นอกเหนือไปจากเอกสิทธิ์, ความคุ้มกันและอำนาจที่กฎหมายของสภาสามัญแห่งราชอาณาจักรอังกฤษได้บัญญัติให้แก่สมาชิกของสภานั้น"

กำเนิดของมาตรา ๑๘ มีข้อจำกัดที่เอกสิทธิ์, ความคุ้มกันและอำนาจของสมาชิกรัฐสภาแคนาดาที่ถูกกำหนดโดยรัฐสภาอังกฤษ และสมาชิกรัฐสภาโดยการอนุมัติกฎหมายนับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๖๗ ทั้งนี้เพื่อมิให้ทางแคนาดาขยายความคุ้มครองออกไปกว่านี้

ใน ค.ศ. ๑๘๗๓ กฎหมายรัฐสภาแคนาดาที่อนุมัติโดยรัฐบาลกลางได้บัญญัติเรื่องการไต่สวนพยาน ผู้ให้การต่อคณะกรรมาธิการของรัฐสภา ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้รับการอนุญาตโดยรัฐสภาอังกฤษ ในเวลาต่อมาโดยเหตุผลหลักว่าคณะกรรมาธิการของอังกฤษไม่ได้มีเอกสิทธิ์เช่นว่ามานี้เลย ตั้งแต่ปี ๑๘๖๗ อย่างไรก็ตามรัฐสภาแคนาดาได้ร้องขอให้มีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเช่นว่านี้เสียใหม่ ในปี ค.ศ. ๑๘๗๕ ซึ่งเอกสิทธิ์ของรัฐสภาบัญญัติว่า "สิทธันเป็นพิเศษเฉพาะที่อุปโภคโดยสภาทั้งสองดุจดังเป็นส่วนหนึ่งของศาลสูงแห่งรัฐสภาและโดยสมาชิกของแต่ละสภา ซึ่งจะได้รับเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลอื่นหรือองค์กรใด ๆ โดยทั่วไปได้รับ คือการยกเว้นจากกระบวนการทางกฎหมายยุติธรรมและศาล"

การยกเว้นจากอำนาจศาลนี้ เมื่อประธานสภาสามัญได้อ้างเอกสิทธิ์และสิทธิเด็ดขาด แต่ก็มีปัญหาว่าการอ้างเอกสิทธิ์จะเริ่มจริงเมื่อใด เอกสิทธิ์ของสมาชิกแต่ละคนมีขึ้นก็เพื่อป้องกันการแทรกแซง การปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบของสมาชิกและรวมไปถึงเสรีภาพจากการจับกุมในระหว่างสมัยประชุม เสรีภาพจากการดำเนินคดีในทางแพ่ง, การไปเป็นพยานต่อศาลหรือการปฏิบัติหน้าที่ลูกขุนและเสรีภาพในการพูดโดยปราศจากความหวั่นเกรงจากการถูกกล่าวหาฟ้องร้องอันเนื่องมาจากการกล่าวอภิปรายในที่ประชุมหรือในที่สาธารณะของรัฐสภา ซึ่งเอกสิทธิ์ของรัฐสภานี้ยังรวมไปถึงสิทธิในการกำหนดกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ในการละเมิดเอกสิทธิ์ สมาชิกรัฐสภาผู้ละเมิดเอกสิทธิ์อาจถูกขานชื่อหรือขับไล่ ส่วนบุคคลภายนอกอาจถูกลงโทษปรับหรือจำคุก

ปัญหาการตรวจสอบเอกสิทธิ์ในประเทศแคนาดา ได้แสดงให้เห็นว่า การให้หลักประกันทางเอกสิทธิ์ของรัฐสภามิอาจกระทำได้โดยง่าย ซึ่งได้เคยถูกท้าทายอย่างจริงจังมาแล้วต่อเสรีภาพในการพูด ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดในทางกฎหมายมากกว่าตัวสภาสามัญเสียอีก ดังจะเห็นได้จากคดีที่สำคัญต่อไปนี้

-คดีที่สำคัญในประเทศแคนาดาเกี่ยวกับเอกสิทธิ์

ในคดี Roman Corporation Limited Versus Hudson"s Bay Oil and Gas ใน ค.ศ. ๑๙๗๑ เป็นการกระทำที่ต่อต้านคำประกาศของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีการพลังงาน, ถ่านหินและทรัพยากรที่กระทำในสภาสามัญ ซึ่งโดยระเบียบแล้วศาลสูงแห่งออนตาริโอจะไม่มีอำนาจพิจารณาต่อถ้อยแถลงที่ได้กระทำในรัฐสภา โดยพื้นฐานของ The Bill of Right ค.ศ. ๑๖๘๙ อย่างไรก็ตาม ประธานรัฐสภาคนปัจจุบันได้เคยเตือนสมาชิกรัฐสภาว่า อย่ากระทำการโดยใช้เอกสิทธิ์ในทางที่มิชอบ ซึ่งจะก่อความเสียหายอันจะมีผลเป็นการเผยแพร่ออกไปในวงกว้าง ทางเอกสารรายงานที่เป็นทางการของรัฐสภาและการถ่ายทอดทางวิทยุโทรทัศน์ คดีเกือบทั้งหมดในรัฐสภาแคนาดาจะเกี่ยวข้องกับเรื่องหมิ่นประมาทและท้าทายต่ออำนาจและศักดิ์ศรีของรัฐสภาและสมาชิกใน ค.ศ. ๑๙๗๓ ตัวอย่างเช่นสมาชิกสภา Flora Macdonald (Kingston and Island) กับคณะได้ยื่นกระทู้ถามเกี่ยวกับสำนักงานของเธอที่ West Block ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออสตาวาให้รับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อกรณีข้อมูลในคอมพิวเตอร์ได้หายไปจากที่ทำการของรัฐบาล เรื่องนี้ได้ถูกหยิบยกเป็นปัญหาทางเอกสิทธิ์และส่งให้คณะกรรมาธิการพิจารณาศึกษา คณะกรรมาธิการฯได้ให้ความเห็นว่า ต่อไปในภายหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจผูกมัดที่จะดำเนินการปฏิบัติการตรวจค้นสำนักงานของสมาชิกรัฐสภาก็ต่อเมื่อได้รับคำอนุญาตยินยอมจากประธานสภาแล้ว

ในคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาระหว่างสมาชิกรัฐสภาหรือการกล่าวถ้อยแถลงต่อสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกรัฐสภาใน ค.ศ. ๑๙๗๖ คณะกรรมาธิการการเอกสิทธิ์ในการเลือกตั้งพบว่านิตยสารมอนทรีนได้ลงข้อความพาดพิงว่า นาย John Reid (Kenora-Rainy River) ได้ล่วงรู้ข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดินและได้นำข้อความนั้น บอกหรือแจ้งให้นักธุรกิจ เหตุการณ์คล้ายคลึงกันนี้ได้เกิดขึ้นอีกใน ค.ศ. ๑๙๘๓ โดยนิตยสารฉบับเดียวกันได้กล่าวพาดพิงทำนองว่านาย Boyce Mackasey (verdun) ได้มีพฤติกรรมจ่ายเงินสินบนเพื่อ

ล็อบบี้ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภา

รายงานของคณะกรรมาธิการที่เปิดเผยได้และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสิทธิ์บ่อยครั้งนั้นได้เกิดขึ้นใน ๒๐ ปีที่ผ่านมา แต่ที่สำคัญที่สุดเร็ว ๆ นี้ใน ค.ศ. ๑๙๘๗ ที่นำเอาหลัก Prima Facie มาเป็นปัญหาของเอกสิทธิ์ในกรณีของนาย John Reid ผู้ซึ่งเปิดเผยต่อสื่อมวลชนถึงผลการพิจารณาการลงมติในเรื่องการถ่ายภาพ อย่างไรก็ตามตัวอย่างที่กล่าวอ้างมานี้ยังไม่ระบุชัดว่าเป็นการกระทำเฉพาะบุคคลและก็ยังไม่มีการติดตามสืบสาวลึกไปกว่านี้ แม้ว่าอาจจะถึงขั้นเป็นคดีหมิ่นประมาทก็ตาม

ในทางปฏิบัติของแคนาดามีน้อยครั้งที่คณะกรรมาธิการจะเสนอรายงานโดยมีความเห็นให้ลงโทษ ใน ค.ศ. ๑๙๗๖ อดีตสมาชิกรัฐสภา Auguste Choquette ได้กล่าวอ้างว่ามีคนในรัฐสภาหลายคนใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในด้านการเงินที่ไม่เหมาะสม ซึ่งภายหลังคำกล่าวอ้างนี้คณะกรรมาธิการได้มีข้อสรุปว่า อดีตสมาชิกรัฐสภามีการกระทำที่ไม่เป็นกลางและไม่มีความรับผิดชอบ แต่มีความเห็นว่าไม่ควรจะขุดคุ้ยให้มากไปกว่านี้ ใน ค.ศ. ๑๙๘๗ คดี Parry คณะกรรมาธิการก็ไม่มีความเห็นว่าจะต้องลงโทษและเห็นว่าคำขอโทษของสมาชิกรัฐสภาต่อรัฐสภาก็เป็นอันทำให้เรื่องยุติได้แล้ว

ต่อมาเหตุที่กระตุ้นให้รัฐสภาแคนาดาต้องใช้อำนาจอย่างไม่เต็มใจ เพื่อการตำหนิลงโทษหรือจำคุกบุคคลใด ๆ ที่กระทำการดูหมิ่นต่อศักดิ์ศรีหรืออำนาจของรัฐสภาและสมาชิกก็ได้ปรากฏขึ้นในกระบวนการทางเอกสิทธิ์ของแคนาดา แม้ว่าอำนาจของรัฐสภาในการลงโทษยังคงมีอยู่ แต่ก็ยากที่จะคาดการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นอันจะเป็นการผูกมัดให้รัฐสภาต้องหยิบบทลงโทษมาใช้แก่กรณี ด้วยเหตุฉะนี้สมาชิกสภาจึงจำต้องพิสูจน์ตนว่าเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ที่กระทำต่อตนจากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งไม่มีความเป็นธรรม มากกว่าจะให้กลายเป็นข้อขัดแย้งระหว่างอำนาจของรัฐสภาและเสรีภาพของสื่อมวลชน แต่ก็ยังเป็นที่แน่นอนว่ารัฐสภาแคนาดายังคงปกป้องตนเองจากการใช้จิตสำนึกที่มิชอบเพียงแต่ยังไม่เกิดเรื่องเป็นข้อพิพาทขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตามในสภาพสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้นการเปิดกว้างและอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างและยากที่จะมองภาพว่ารัฐสภาจะใช้เอกสิทธิ์อย่างไรเพื่อป้องกันตนจากประชาชนผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาและรัฐสภาก็มีที่มาจากประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งเช่นกัน ซึ่งเอกสิทธิ์ได้สืบทอด

มาจากประชาชนเหล่านี้ ซึ่งก็คงถึงเวลาที่รัฐสภาจะต้องทำให้เสรีภาพได้รับการรองรับไว้ในเอกสิทธิ์อย่างเป็นธรรมเนียมแบบแผนที่กำหนดไว้ชัดเจน

สรุป

คณะกรรมาธิการการเลือกตั้ง, เอกสิทธิ์และการดำเนินการภาระกิจส่วนตัวของสมาชิกรัฐสภาได้ถูกเรียกร้องให้พิจารณาสิทธิ ความคุ้มกันและเอกสิทธิ์ของสภา ซึ่งในคราวประชุมสภาครั้งที่ ๓๐ คณะกรรมาธิการพิเศษว่าด้วยสิทธิและความคุ้มกันของสมาชิกได้เสนอรายงานเอกสิทธิ์ต่อที่ประชุมสภา โดยมีประเด็นหลักที่คณะกรรรมาธิการได้ศึกษาและตรวจสอบและให้ข้อสังเกตหลายครั้งว่า วัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์คือ อนุญาตให้สมาชิกของสภาสามัญได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนผู้เลือกตั้งเข้ามาโดยปราศจากการแทรกแซงซึ่งผลสะท้อนอันนี้ใน ค.ศ. ๑๙๖๗ British Select committee ได้พบว่าคำว่าเอกสิทธิ์ดูจะเป็นแนวคิดที่ผิดพลาดและควรใช้คำว่า เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน และยิ่งไปกว่านั้นคณะกรรมาธิการพบว่า เอกสิทธิ์ สิทธิและความคุ้มกันของสมาชิกไม่ได้ถูกละเมิดบ่อยครั้งนัก และมีความจำเป็นจะต้องเรียกร้องอำนาจการลงโทษขอสภาให้มีขึ้น

๓.๓.๓ เอกสิทธิ์ของรัฐสภาอินเดีย

ประเทศอินเดียก็เช่นเดียวกับประเทศในเครือจักรภพของอังกฤษทั้ง ๓๑ ประเทศที่มีรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเอกสิทธิ์เพื่อให้ความสำคัญแก่รัฐสภาระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๐ ถึง ค.ศ. ๑๙๖๗ และเอกสิทธิ์ อำนาจและความคุ้มกันไม่อาจให้นอกเหนือไปจากที่สภาสามัญแห่งประเทศอังกฤษได้กำหนดให้แก่สมาชิกสภาของตน

บทบัญญัติเกี่ยวกับเอกสิทธิ์อำนาจและความคุ้มกันของสภาทั้งสองในอินเดียบัญญัติอยู่ในมาตรา ๑๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งสหภาพอินเดียดังนี้

มาตรา ๑๐๕

(๑) อำนาจ, เอกสิทธิ์ของรัฐสภาและของสมาชิกและกรรมาธิการในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินการของรัฐสภาให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและโดยมีเสรีภาพการพูดในรัฐสภา

(๒) ไม่มีสมาชิกรัฐสภาคนใดที่จะถูกฟ้องร้องให้รับผิดในสิ่งที่ได้พูดหรือลงมติในรัฐสภาหรือในคณะกรรมาธิการ และไม่มีบุคคลใดจะถูกฟ้องร้องให้รับผิดในการพิมพ์เผยแพร่เอกสารรายงานการประชุมของรัฐสภาภายใต้อำนาจที่ได้รับ

มอบหมายจากแต่ละสภา

(๓) ในกฎที่ต้องเคารพประการหนึ่ง อำนาจ, เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของแต่ละสภาและสมาชิกและกรรมาธิการจะกำหนดในแต่ละคราวโดยกฎหมายของสภาสามัญแห่งอังกฤษ ในคราวที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้เริ่มมีขึ้น

(๔) บทบัญญัติของ (๑), (๒)และ (๓) จะนำไปใช้ในความสัมพันธ์ต่อบุคคลผู้มีสิทธิที่จะพูดในรัฐธรรมนูญนี้ และในอีกแง่หนึ่งได้กระทำการในการดำเนินงานของรัฐสภาหรือกรรมาธิการซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกของรัฐสภา ในประเทศอินเดียมีคดีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเอกสิทธิ์กับสิทธิขั้นพื้นฐานในรัฐธรรมนูญ ซึ่งสิทธิพื้นฐานในอินเดียนั้นได้ถูกผู้วางกรอบของรัฐธรรมนูญ วางแนวคิดของตนในด้านยุติธรรม, เสรีภาพและความเสมอภาคไว้อย่างบรรจงในบทที่ ๓ ของสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยเห็นถึงคุณค่าของเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน โดยเหมาะสมสอดคล้องกับศักดิ์ศรีของมนุษย์แต่ละคน และทำให้สมบูรณ์ขึ้นด้วยแนวคิดของเศรษฐกิจและความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้นจากคำปรารภที่ไพเราะจับใจและการบัญญัติสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประณีตงดงามได้ก่อให้เกิดหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญอินเดีย มีวัตถุประสงค์ที่จะสถาปนาสังคมที่เท่าเทียม อิสระจากการตักตวงผลประโยชน์แบบต้วใครต้วมัน รับรองเสรีภาพซึ่งมิใช่เพื่อส่วนน้อย แต่ทั้งมวลและนำเสรีภาพที่แท้จริงสู่มวลชนในความคิดที่สร้างสรรค์ ผู้ร่างได้ตระหนักและห่วงใยที่จะเห็นสังคมทั้งมวลและสมาชิกทุกคนของสังคมต้องสามารถมีส่วนร่วมในเสรีภาพและอิสระภาพได้ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเยาวราล เนรูห์ ได้กล่าวแก่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญว่า[๑๓]

"งานชิ้นแรกของสภานี้ คือให้อินเดียมีเสรีภาพโดยผ่านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ให้การเลี้ยงดูแก่ประชาชนผู้หิวโหย และให้มวลชนผู้เปลือยเปล่าได้มีอาภรณ์สวมใส่ และให้ชาวอินเดียทุกคนมีโอกาสที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนตามความสามารถของแต่ละคน"

สิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญมีดังนี้คือ

- สิทธิในความเสมอภาค ซึ่งจะรวมถึงความเสมอภาคทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองโดยเท่าเทียมกัน (มาตรา ๑๔)

---

[๑๓]Subhash C. Kashyap, Human Right And Constitution (New DelliPress)., P. 30

- ห้ามการเหยียดผิว, วรรณะ, เพศ, ศาสนาและถิ่นเกิด (มาตรา ๑๕)

- ความเท่าเทียมกันในการมีโอกาสเข้ารับจ้างงานสาธารณะ (มาตรา ๑๖)

- สิทธิและเสรีภาพในการพูดและแสดงความคิดเห็น, ชุมนุม, สมาคม, การโยกย้าย, อาศัย, แสวงหาและครอบครองทรัพย์สมบัติ (มาตรา ๑๙)

- สิทธิและเสรีภาพรวมถึงสิทธิที่จะป้องกันชีวิตและเสรีภาพส่วนบุคคล และไม่มีผู้ใดที่ถูกริดรอนชีวิตหรือเสรีภาพส่วนตัวได้เว้นแต่จะถูกกำหนดโดยกฎหมาย (มาตรา ๒๑)

- คดีสำคัญในประเทศอินเดียที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์

ในคดี M.S.M. Sharma V.Shri Krishana ใน ค.ศ. ๑๙๕๘ ในคดีนี้ Krishana บรรณาธิการแห่ง SearchLight ได้ร้องต่อศาลสูงโดยอ้างมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญอินเดีย เพื่อได้รับการรับรองเสรีภาพในการพูด และแสดงความคิดเห็นของเขาโดยข้อย่อย (a) ของข้อ (๑) ในมาตรา ๑๙ ของรัฐธรรมนูญซึ่งสิทธินี้ได้ถูกอ้างว่าล่วงละเมิดตามประเด็นข้อสังเกตของเลขาธิการสภานิติบัญญัติของบิฮาร์ และได้มีการเรียกให้บรรณาธิการมาชี้แจงต่อกรรมาธิการการเอกสิทธิ์และระบุว่าเขาละเมิดเอกสิทธิ์ที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือของเขา โดยลงส่วนหนึ่งของคำแถลงการณ์ ซึ่งประธานสภาได้มีคำสั่งให้ลบออก

ในคดีนี้มีข้อสังเกต โดยศาลสูงแห่ง Madhya Bharat ว่า

"---มีความจำเป็นที่จะต้องสังเกตมาตรา ๑๙๔ เกี่ยวกับอำนาจเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของรัฐสภาแห่งรัฐและสมาชิกว่าไม่ใช่สิ่งเด็ดขาด วัตถุประสงค์ในการบัญญัติรัฐธรรมนูญ และการแก้ไขโดยหลักการขั้นพื้นฐานนั้น รัฐธรรมนูญเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดและองค์กรทางนิติบัญญัติไม่สามารถที่จะตัดสินว่า เอกสิทธิ์และอำนาจดังว่ามานี้ขององค์กรทางนิติบัญญัติก็จะเป็นอำนาจและเอกสิทธิ์ของสภาสามัญในรัฐสภาแห่งราชอาณาจักรอังกฤษ ซึ่งอำนาจอันจำเป็นของสภานิติบัญญัติจะต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ถ้าอำนาจหรือเอกสิทธิ์ที่อ้างโดยสภานิติบัญญัตินั้นเป็นปฏิปักษ์อย่างชัดแจ้งต่อรัฐธรรมนูญ แม้กระนั้นก็ตามข้อเท็จจริงประการหนึ่งคือ สภาสามัญที่ได้รับหลักการเบื้องต้นของรัฐธรรมนูญจะต้องปฏิเสธไปยังรัฐสภา"

มีข้อโต้แย้งประการหนึ่งต่อผู้ร้องในข้อที่ว่า การดำเนินการของกรรมาธิการเอกสิทธิ์ได้ริดรอนเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ร้องในมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญอินเดีย ซึ่งเสียงส่วนใหญ่ของคณะศาลมีความเห็นว่า ถ้าการมีอำนาจ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน

ที่จะมีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับสภาสามัญ มาตรา ๑๙๔ (๓) ให้อำนาจ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันแก่สภานิติบัญญัติและมาตรา ๒๐๘ ให้อำนาจสภานิติบัญญัติกำหนดกรอบของกฎเกณฑ์ สภานิติบัญญัติแห่งบิฮาร์ ได้วางกฎเกณฑ์ในการให้อำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวโดยนัยนี้ตามมาตรา ๑๙๔ (๓) ที่วางกฎเกณฑ์การดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามอำนาจ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ดังนั้นถ้าสภานิติบัญญัติมีอำนาจเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสภาสามัญ และแม้ว่าผู้ร้องเรียนจะถูกริดรอนเสรีภาพส่วนบุคคล อันเป็นผลจากการดำเนินงานของกรรมาธิการเอกสิทธิ์ ซึ่งการริดรอนเช่นว่านี้ ได้เป็นเป็นไปตามวิธีการอันกำหนดโดยกฎหมายและผู้ร้องก็ไม่สามารถร้องอุทธรณ์ถึงการละเมิดหรือปฏิบัติอันทำให้สูญเสียแก่สิทธิพื้นฐานของตนภายใต้มาตรา ๒๑

การพิจารณาที่มีความเห็นแตกต่างไปจากนี้และเป็นประโยชน์ควรแก่การพิจารณาคือความเห็นของผู้พิพากษา Subha Rao, J., ในคดี Sharma โดยเขาได้ยกข้อความสำคัญ ๒ ประการที่ Eskine May ได้วางหลักไว้ว่า

"ตราบใดที่รายงานการอภิปรายที่ถูกต้องและการรายงานด้วยเจตนาบริสุทธิ์เอกสิทธิ์ที่ห้ามมิให้พิมพ์เผยแพร่ก็เป็นอันยกเลิก"

"ตราบใดที่การอภิปรายได้ถูกรายงานอย่างถูกต้องและสุจริต ระเบียบที่ห้ามการพิมพ์เผยแพร่จะไม่มีผลบังคับ แต่เมื่อใดก็ตามที่เป็นการรายงานโดยมิชอบผู้พิมพ์หนังสือพิมพ์นั้นจะต้องถูกลงโทษฐานหมิ่นประมาท"

สำหรับ Subha Rao, J., ได้สรุปว่า *"ในปี ๑๙๕๐ เป็นสิ่งที่อาจคาดคิดไม่ถึงถึงปรากฏการณ์เหนือความคาดหมาย สำหรับรัฐสภาในการอ้างเอกสิทธิ์เพื่อป้องกันการพิมพ์เผยแพร่ การดำเนินการของตน ดังนั้นข้าพเจ้าถือว่าในปี ๑๙๕๐ สภาสามัญไม่มีเอกสิทธิ์ที่จะห้ามการพิมพ์เผยแพร่รายงานการประชุมที่ถูกต้องและสุจริตเว้นแต่เป็นการประชุมลับ และเอกสิทธิ์ได้ถูกจำกัดเพียงห้ามการพิมพ์เผยแพร่รายงานการประชุมด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์เท่านั้น"*

คดี Sharma นี้ได้มีข้อยุติในที่สุดว่ารัฐสภาไม่มีอำนาจห้ามการพิมพ์เผยแพร่การดำเนินงานของตนที่ทำโดยบรรณาธิการ ซึ่งมีสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ

ในคดีต่อมาคือ Naresh V. State of Maharashtra แนวคิดของ Subha Rao, J., ไม่ได้รับการปฏิบัติตามโดยมีแนวคำพิพากษาว่า มาตรา ๑๙ (๑) (a) ไม่อาจถือเป็นหลักปฏิบัติทั่วไปในประเด็นของสิทธิขั้นพื้นฐานที่กว้างไปกว่านั้น

<u>สรุป</u> เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาอินเดียจะสัมพันธ์กับสิทธิขั้นพื้นฐานในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการพิมพ์เผยแพร่รายงานการประชุมที่ทำด้วยเจตนาบริสุทธิ์ แต่ไม่รวมไปถึงสิทธิพื้นฐานอื่น ๆ

๓.๓.๔ เอกสิทธิ์ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี

เอกสิทธิ์บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ ว่า

(๑) สมาชิกสภาบุนเดสตัก จะถูกฟ้องร้องต่อศาลเมื่อใดไม่ได้ หรือจะถูกลงโทษทางวินัยไม่ได้ หรือไม่ต้องรับผิดชอบภายนอกสภาในการที่ได้ลงคะแนนเสียงหรืออภิปรายในสภาบุนเดสตัก หรือในที่ประชุมคณะกรรมาธิการของสภา บทบัญญัติในวรรคนี้ไม่คลุมถึงการหมิ่นประมาท

(๒) สมาชิกสภาบุนเดสตัก จำต้องรับผิดชอบหรือถูกจับกุมในข้อหาว่าได้กระทำความผิดที่ต้องได้รับอาญาตามกฎหมายก็แต่เฉพาะเมื่อสภาบุนเดสตักอนุญาต เว้นไว้แต่จะถูกจับกุมในขณะกระทำความผิดหรือในวันถัดไป

(๓) การจำกัดเสรีภาพในร่างกายของสมาชิกสภาหรือการดำเนินคดีใด ๆ ต่อสมาชิกสภาตามมาตรา ๑๘ จะกระทำมิได้เว้นไว้แต่จะได้รับอนุญาตจากสภาบุนเดสตัก

(๔) การดำเนินคดีอาญาหรือการดำเนินคดีใด ๆ ตามมาตรา ๑๘ ต่อสมาชิกสภารวมทั้งการคุมขังหรือการจำกัดสิทธิในร่างกายของสมาชิกสภาโดยวิธีอื่นจะต้องพักไว้ชั่วคราวเมื่อสภาบุนเดสตักร้องขอ

- ความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ของสภาบุนเดสตักตามมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติคุ้มครองโดยมีขอบเขตและหลักเกณฑ์การคุ้มครองดังนี้

บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองนั้น รัฐธรรมนูญมาตรา ๔๖ ได้บัญญัติคุ้มครองเฉพาะสมาชิกสภาบุนเดสตักตามมาตรา ๔๖ (๑) เท่านั้น ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดอีกนอกไปจากนี้ ส่วนสถานที่คือที่ประชุมภายในสภาบุนเดสตักทั้งการประชุมสภาใหญ่และคณะกรรมาธิการ สำหรับสถานที่ประชุมคณะกรรมาธิการนั้นโดยปกติต้องประชุมภายในห้องประชุมเล็ก ภายในที่ทำการของสภาบุนเดสตักแต่มิได้ห้ามประชุมที่อื่นนอกจากนี้ ส่วนการกระทำที่ได้รับการคุ้มครองมาตรา ๔๖ ได้ยกเว้นความรับผิดในการลงคะแนนเสียงและอภิปรายในสภาบุนเดสตักหรือในที่ประชุมคณะกรรมาธิการของสภา ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติในรัฐสภาอย่างหนึ่ง

กรณีการหมิ่นประมาทนั้น คำอภิปรายของสมาชิกสภาบุนเดสตักจะไม่ได้

รับความคุ้มครองแต่อย่างใดตามมาตรา ๔๖ (๑) แต่ปัญหาอยู่ที่การตีความว่าคำอภิปรายในหน้าที่ของสมาชิกสภาเป็นการหมิ่นประมาทหรือไม่ ซึ่งบางครั้งเป็นคำอภิปรายที่คาบเกี่ยวระหว่างการอภิปรายตามปกติหน้าที่กับคำอภิปรายที่เป็นผิดฐานหมิ่นประมาทโดยเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามสำหรับปัญหาการให้เอกสิทธิ์คุ้มครองสมาชิกสภาบุนเดสตักในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์นั้นเป็นอันตัดปัญหาสำคัญของการเผยแพร่การประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ออกไปได้ คือการหมิ่นประมาทบุคคลที่ ๓ หรือบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายมากกว่าปกติ สามารถฟ้องร้องในทางอาญาได้ เพราะสมาชิกสภาไม่ได้รับความคุ้มครองในความผิดฐานหมิ่นประมาทอยู่แล้ว ทุกกรณีตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แม้จะอภิปรายเฉพาะแต่ในที่ประชุมสภาบุนเดสตักก็ตาม

– ความสัมพันธ์ระหว่างเอกสิทธิและสิทธิขั้นพื้นฐานในรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

เอกสิทธิ์กับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, เสรีภาพในการรับข้อมูลข่าวสาร และสิทธิในเกียรติยศส่วนตัว ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕ (๑) (๒) และ (๓) ดังนี้

(๑) บุคคลมีสิทธิที่จะแสดงออก และโฆษณาโดยเสรี ซึ่งความเห็นของตนโดยการพูด การเขียนและรูปภาพ และมีสิทธิโดยเสรีที่จะแสวงหาข่าวสารให้แก่ตนเองจากแหล่งข่าวสารสาธารณะ เสรีภาพในการพิมพ์ และเสรีภาพในการรายงานข่าวโดยวิทยุกระจายเสียงและโดยภาพยนต์ ย่อมได้รับความคุ้มครองจะมีการตรวจข่าวไม่ได้

(๒) สิทธิดังกล่าวย่อมพูกจำกัดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั่วไป โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อคุ้มครองเยาวชนและโดยสิทธิในเกียรติยศส่วนตัวจะละเมิดมิได้

(๓) ศิลปะและวิทยาศาสตร์การวิจัยและการสอนมีความเป็นอิสระ เสรีภาพในการสอนไม่ทำให้บุคคลพ้นจากการเคารพรัฐธรรมนูญ

จากบทบัญญัติดังกล่าวพบว่า ในอนุมาตรา ๑ เป็นกฎหมายพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เสรีภาพในการรับข่าวสารข้อมูลและเสรีภาพในการทำกิจการหนังสือพิมพ์ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญของเยอรมันเคยชี้ไว้ว่าเป็นสิทธิที่ช่วย

เสริมสร้างการปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย[๑๔] ดังนั้นเสรีภาพเช่นว่ามานี้ล้วนมีความสัมพันธ์กับเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาบุนเดสตักในทางเสริมสร้างซึ่งกันและกัน เพราะเอกสิทธิ์ที่ให้แก่สมาชิกสภาบุนเดสตักนั้นก็คือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่อุปโภคโดยประชาชนทั่วไปนั่นเอง เพียงแต่เอกสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกสภาบุนเดสตักนั้นได้รับความคุ้มครองจากการฟ้องร้องเป็นคดีใด ๆ จากกระบวนการทางศาลยุติธรรม นอกจากที่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้ให้ดำเนินคดีได้ เช่น กรณีเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นต้น ส่วนสิทธิเสรีภาพในการรับข่าวสารข้อมูลนั้นก็เช่นกันได้มีส่วนสนับสนุนกันและกันกับเอกสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกสภาบุนเดสตัก เพราะการให้สมาชิกสภาได้อภิปรายโดยไม่ต้องหวั่นเกรงการดำเนินคดีใด ๆ จากภายนอก ย่อมทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถรับข้อมูลจากคำอภิปรายนั้นอย่างถูกต้องโดยไม่ปิดบัง อันเป็นสิทธิของประชาชนในประเทศเสรีประชาธิปไตยที่มีสิทธิจะรู้เหตุการณ์และความเป็นไปที่แท้จริงของผู้แทนของตนในสภา และด้วยความสัมพันธ์เช่นนี้รัฐธรรมนูญของเยอรมันมาตรา ๕ จึงได้รับรองทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการรับข่าวสารข้อมูลไว้โดยตรงเป็นการยกระดับความคุ้มครองเสรีภาพในการรับข่าวสารข้อมูลมิให้เป็นองค์ประกอบของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอีกต่อไป[๑๕] ซึ่งหมายความว่าการกระจายข่าวสาร การประชุม และอภิปรายของสมาชิกสภาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ย่อมมีคุณค่าเพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครองเช่นกัน ซึ่งแม้จะไม่ได้มีการบัญญัติความคุ้มครองไว้โดยตรง แต่ใน (๑) ของมาตรา ๕ ก็ได้บัญญัติไว้ว่าเสรีภาพในการรายงานข่าวโดยวิทยุกระจายเสียงและโดยภาพยนต์ย่อมได้รับความคุ้มครอง จะมีการตรวจข่าวไม่ได้ ซึ่งแม้ผู้ทำการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จะไม่ได้รับเอกสิทธิ์ตามมาตรา ๙๖ อันเป็นสิทธิเฉพาะตัวของสมาชิกสภาบุนเดสตัก แต่ก็ได้รับความคุ้มครองในฐานสิทธิขั้นพื้นฐานในมาตรา ๕ (๑) เช่นกัน

---

[๑๔]ผศ. ดร. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, วิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ : รัฐธรรมนูญเยอรมัน, (โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๓๕)., หน้า ๑๔๐

[๑๕]ผศ. ดร. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, อ้างแล้ว, หน้า ๑๔๓

เอกสิทธิ์กับสิทธิในเกียรติยศส่วนตัวในฐานะความสัมพันธ์ในทางขัดแย้ง ด้วยเหตุที่การพูดอภิปรายของสมาชิกสภาในที่ประชุมสภาไม่อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้ ย่อมมีผลเป็นการให้เสรีภาพในการพูดที่ไร้ข้อจำกัด ซึ่งสิทธิในชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลย่อมถูกริดรอน แต่พึงสังเกตว่าเนื่องจากมาตรา ๔๖ (๑) ที่เป็นบทบัญญัติคุ้มครองเอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาบุนเดสตักนั้น ได้บัญญัติในตอนท้ายว่าไม่คลุมไปถึงกรณีการหมิ่นประมาทบุคคลต่าง ๆ ซึ่งโดยลักษณะเช่นนี้จะมีผลเป็นว่ามาตรา ๔๖ (๑) ที่ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาบุนเดสตักได้จำกัดการให้เอกสิทธิ์ไว้ในบทบัญญัติเดียวกันในกรณีหมิ่นประมาท ซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันเกียรติยศของบุคคลที่อาจฟ้องร้องคดีหมิ่นประมาทต่อสมาชิกสภาได้ โดยลักษณะนี้จึงอาจเข้าใจได้ว่ารัฐธรรมนูญเยอรมันได้ให้ความสำคัญแก่ชื่อเสียง เกียรติยศของปัจเจกชนมาก แม้สมาชิกสภาบุนเดสตักผู้ทำหน้าที่ในสภาก็ยังถูกฟ้องร้องได้ หากเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท เพราะรัฐธรรมนูญมาตราเดียวกันกับที่ให้เอกสิทธิ์ได้จำกัดเอกสิทธิ์ไว้เสียเอง สำหรับการหมิ่นประมาทนั้น

<u>สรุป</u> เอกสิทธิ์ในรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐเยอรมันให้ความคุ้มครองสมาชิกสภาทุกกรณีในการพูดอภิปรายหรือกระทำการใด ๆ ในสภาบุนเดสตัก ยกเว้น การกระทำผิดอาญาโดยเจตนาในการหมิ่นประมาทบุคคลอื่นเท่านั้นที่จะไม่ได้รับความคุ้มครอง

๓.๔ เอกสิทธิ์ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ บางประเทศ

เพื่อให้เห็นถึงความหลากหลายของการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ โดยมีขอบเขตของความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภา ๓ ประการคือ

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง
- สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง
- การกระทำหรือดำเนินการที่ได้รับความคุ้มครอง

ในหัวข้อนี้จะได้แสดงให้เห็นถึงการบัญญัติรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

๓.๔.๑ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี[๑๖]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี (ฉบับ ค.ศ. ๑๙๗๒) ในตอนที่ ๖ ว่าด้วยสมัชชาแห่งชาติ มาตราที่ ๗๙ และมาตราที่ ๘๐ ดังนี้

มาตรา ๗๙ (๑) ในระหว่างสมัชชาแห่งชาติอยู่ในสมัยประชุมจะจับกุมหรือคุมขังสมาชิกสมัชชาแห่งชาติไม่ได้ เว้นไว้แต่สมัชชาแห่งชาติจะได้ให้ความยินยอมในกรณีกระทำความผิดซึ่งหน้า

(๒) ในกรณีที่ได้มีการจับกุมหรือคุมขังสมาชิกสมัชชาแห่งชาติก่อนสมัยประชุมสมัชชาแห่งชาติอาจขอให้ปล่อยสมาชิกนั้นระหว่างสมัยประชุมได้ เว้นไว้แต่ความผิดซึ่งหน้า

มาตรา ๘๐ สมาชิกสมัชชาแห่งชาติไม่ต้องรับผิดชอบภายนอกสภา ซึ่งความเห็นที่ได้แสดงออกในสมัชชาหรือการออกเสียงลงคะแนนในสมัชชา

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี ได้ให้ความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์แก่สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรทางนิติบัญญัติไม่ให้ถูกฟ้องร้องหรือจับกุมคุมขังในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ

- สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

สมาชิกสมัชชาแห่งชาติได้รับความคุ้มครองภายในสมัชชาแห่งชาติสำหรับการกระทำการตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องรับผิดชอบจากบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ภายนอกสมัชชาแห่งชาติ

- การกระทำหรือการดำเนินการที่ได้รับความคุ้มครอง

สมาชิกสมัชชาแห่งชาติได้รับความคุ้มครองในการกล่าวแสดงความคิดเห็นในสมัชชา รวมทั้งการออกเสียงลงคะแนนด้วย

---

[๑๖]เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ ผู้แปล, <u>รัฐธรรมนูญนานาชาติ</u>, (สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ ๒๕๑๗), หน้า ๓๘๔

ในกรณีของการเผยแพร่การประชุมสมัชชานั้น มาตรา ๘๕ (๑) ได้บัญญัติให้การประชุมสมัชชาแห่งชาติให้กระทำโดยเปิดเผย ดังนั้นจึงถือได้ว่าการเผยแพร่การประชุมเป็นเรื่องที่กระทำได้โดยเสรี การถ่ายทอดการประชุมจึงเป็นสิ่งปกติ สมาชิกสมัชชาแห่งชาติที่ได้กล่าวอภิปรายตามหน้าที่ในขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมจึงยังคงได้รับเอกสิทธิ์ตามมาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐

๓.๔.๒ รัฐธรรมนูญรัฐคูเวท[๑๗]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญของรัฐคูเวทในมาตรา ๑๑๐ ดังนี้

"สมาชิกรัฐสภามีอิสระในการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกในที่ประชุมรัฐสภาหรือในคณะกรรมาธิการไม่ว่าในกรณีใด สมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกดังกล่าว"

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

  สมาชิกรัฐสภาเป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๑๑๐

- การกระทำหรือการดำเนินการที่ได้รับความคุ้มครอง

  สมาชิกรัฐสภาได้รับเอกสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกโดยอิสระในทุกกรณีโดยไม่ต้องรับผิดชอบ เป็นการให้เอกสิทธ์โดยเด็ดขาด

- สถานที่ได้รับความคุ้มครอง

  สมาชิกรัฐสภาได้รับความคุ้มครองภายในที่ประชุมรัฐสภาหรือในที่ประชุมคณะกรรมาธิการ

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมนั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปรายขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมแต่อย่างใด

๓.๔.๓ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐจีน[๑๘]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐจีนมาตรา ๓๒ ดังนี้

---

[๑๗] เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ ผู้แปล, อ้างแล้ว, หน้า ๒๖๓

[๑๘] เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ ผู้แปล, อ้างแล้ว, หน้า ๖๐

"สมาชิกรัฐสภาม่ต้องรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นหรือในการออกเสียงลงคะแนนในการประชุมของรัฐสภา"

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

สมาชิกรัฐสภาแห่งสาธารณรัฐจีนเป็นผู้ได้รับความคุ้มครอง

- การกระทำหรือการดำเนินการที่ได้รับความคุ้มครอง

การกระทำที่ได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ คือการแสดงความคิดเห็นหรือการออกเสียงลงคะแนน

- สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

สมาชิกรัฐสภาได้รับความคุ้มครองภายในที่ประชุมรัฐสภา

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปรายขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๔ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาชนจีน[๑๙]

ผู้แทนของสภาประชาชนแห่งชาติได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามมาตรา ๓๗ ดังนี้

"การจับกุม คุมขังหรือฟ้องร้องสมาชิกสภาประชาชนแห่งชาติต่อศาล โดยไม่ได้รับความเห็นชอบของสภาประชาชนแห่งชาติจะกระทำมิได้ หากสภานี้ไม่อยู่ในสมัยประชุมต้องได้รับความยินยอมของประธานกรรมาธิการสามัญ"

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

ผู้ได้รับความคุ้มครองคือสมาชิกสภาประชาชนแห่งชาติ การฟ้องใด ๆ ต้องได้รับอนุญาตจากสภาประชาชนแห่งชาติหรือประธานกรรมาธิการสามัญ

- การกระทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

การกระทำที่ได้รับความคุ้มครองนั้นไม่จำกัด เพราะไม่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

- สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

สถานที่ไม่จำกัดเฉพาะแต่ในสภาประชาชนแห่งชาติ แต่ให้ความคุ้มครองทุกกรณีตลอดสมัยประชุมรวมทั้งนอกสมัยประชุมด้วย

---

[๑๙] เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ ผู้แปล, อ้างแล้ว, หน้า ๙๐

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปรายขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๕ รัฐธรรมนูญเบลเยี่ยม[๒๐]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศในมาตรา ๔๔ ดังนี้

"สมาชิกของแต่ละสภาไม่ถูกฟ้องร้องหรือจับกุม โดยเหตุที่แสดงความคิดเห็นหรือลงคะแนนเสียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน"

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองคือสมาชิกรัฐสภา

- การกระทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

คือการแสดงความคิดเห็นหรือลงคะแนนเสียงในการปฏิบัติหน้าที่

- สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้นไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปรายขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์[๒๑]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๗ ดังนี้

"สมาชิกรัฐสภา เจ้าพนักงาน ผู้ช่วยรัฐมนตรีตามที่บัญญัติไว้ในวรรคสองของมาตรา ๑๒๐ และเจ้าหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๔ วรรคแรก ไม่ต้องถูกฟ้องร้องในการที่ได้กล่าวถ้อยคำในสภาหรือในการเสนอเรื่องใด ๆ เป็นลายลักษณ์อักษรต่อสภา นอกจากนี้มาตราที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๑๐๗ คือ

---

[๒๐]เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ ผู้แปล, อ้างแล้ว, หน้า ๓๘

[๒๑]สภาวิจัยแห่งชาติ, <u>รัฐธรรมนูญนานาชาติ</u>, (สภาวิจัยแห่งชาติ จัดพิมพ์ ๒๕๑๖), หน้า ๑๕๓

มาตรา ๑๐๔ "คณะรัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมทั้ง ๒ สภา คณะรัฐมนตรีมีสิทธิเสนอความเห็นเท่านั้น คณะรัฐมนตรีอาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ในที่ประชุมสภาได้ หากสภาร้องขอ------

มาตรา ๑๒๐ "---พระมหากษัริย์จะทรงแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจพิเศษและโปรดเกล้าให้ช่วยเหลือคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับข้อเสนอดังกล่าวในที่ประชุมรัฐสภาก็ได้

- บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองมีดังนี้

(๑) สมาชิกรัฐสภา

(๒) เจ้าพนักงาน

(๓) ผู้ช่วยรัฐมนตรี

(๔) เจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือคณะรัฐมนตรีในการปฏิบัติหน้าที่

- การกระทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

คือการกล่าวถ้อยคำในสภาหรือการเสนอเรื่องใด ๆ เป็นลายลักษณ์อักษรต่อสภา

- สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

สำหรับการกล่าวถ้อยคำนั้นต้องเป็นถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมสภา ส่วนการเสนอเรื่องใด ๆ โดยเป็นลายลักษณ์อักษรต่อสภาได้รับความคุ้มครองโดยไม่จำเป็นว่าจะต้องยื่นในที่ประชุมสภาเสนอไป เพราะบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๗ มิได้ระบุไว้ชัดเจน

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปราย ขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๗ รัฐธรรมนูญสหรัฐเม็กซิโก[๒๒]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในมาตรา ๖๑ ของรัฐธรรมนูญดังนี้

"สมาชิกสภาผู้แทนและสภาเซเนท อยู่ในฐานะละเมิดมิได้ในความเห็นที่ได้แสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และไม่ต้องรับผิดชอบในความคิดเห็นนั้น"

---

[๒๒]เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, ผู้แปล, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๖, หน้า ๓๒๘

– บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองมีดังนี้

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สมาชิกสภาเชเนท

– การการะทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

การแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนฯและสมาชิกสภาเชเนท

– สถานที่ได้รับความคุ้มครอง

รัฐธรรมนูญสหรัฐเม็กซิโกในมาตรา ๖๑ มิได้บัญญัติว่า การออกความเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนฯและสมาชิกสภาเชเนทจะต้องกระทำในที่ประชุมสภาแต่อย่างใด

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปรายขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๘ รัฐธรรมนูญประเทศฟินแลนด์[๒๓]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในมาตราที่ ๑๓ ของพระราชบัญญัติรัฐสภา ๑๙๒๘ ดังนี้คือ

"จะทำการฟ้องร้องกล่าวโทษสมาชิกรัฐสภา โดยเหตุอันเนื่องมาจากการเสนอความคิดเห็นหรือทัศนคติอย่างใด ๆ ในการประชุมรัฐสภาย่อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา มติของรัฐสภาในกรณีนี้ต้องได้รับคะแนนเสียงอย่างน้อยห้าในหกของจำนวนผู้ออกคะแนนเสียงทั้งหมด

– บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

สมาชิกรัฐสภา

– การกระทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

การแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติต่าง ๆ ในการประชุมรัฐสภา

---

[๒๓]สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ผลงานแปลรัฐธรรมนูญนานาชาติ ตอน ๒, หน้า ๒๐

– สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

ในที่ประชุมรัฐสภา

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้นไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปราย ขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๙ รัฐธรรมนูญฝรั่งเศส[๒๔]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในมาตราที่ ๒๖ วรรคแรกดังนี้คือ

"การฟ้องร้อง การติดตาม การจับ การขัง หรือการพิจารณาคดีสมาชิกรัฐสภา โดยเหตุที่สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเรื่องออกเสียงลงคะแนนในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจะกระทำมิได้"

– บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองมีดังนี้

สมาชิกรัฐสภาเป็นผู้ได้รับความคุ้มครอง

– การกระทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

การแสดงความคิดเห็นหรือการออกเสียงลงคะแนนในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา

– สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๒๖ แห่งรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส มิได้บัญญัติว่า การแสดงความเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนที่ได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ จะต้องกระทำในสถานที่ใดจึงจะได้รับความคุ้มครอง

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปรายขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๔.๑๐ รัฐธรรมนูญแห่งไอเวอรี่โคสต์[๒๕]

ได้มีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้ในมาตรา ๓๖ ดังนี้

---

[๒๔]สภาวิจัยแห่งชาติ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒๑, หน้า ๑๑

[๒๕]สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒๓, หน้า ๖

"สมาชิกสภาจะถูกฟ้องร้อง ตรวจค้น จับกุม คุมขังหรือพิจารณาคดีด้วยเหตุที่แสดงความคิดเห็น หรือการออกเสียงใด ๆ โดยตนเองในการปฏิบัติตามหน้าที่สมาชิกมิได้"

– บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองมีดังนี้

สมาชิกสภาเป็นผู้ได้รับความคุ้มครอง

– การกระทำหรือการดำเนินงานที่ได้รับความคุ้มครอง

การแสดงความคิดเห็นหรือการออกเสียงใด ๆ โดยตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก

– สถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๓๖ แห่งรัฐธรรมนูญไอเวอรี่โคสต์ มิได้บัญญัติว่าการแสดงความคิดเห็นหรือการออกเสียงในการปฏิบัติหน้าที่ต้องกระทำในสถานที่ใดจึงจะได้รับความคุ้มครอง

ในกรณีการถ่ายทอดการประชุมสภานั้น ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญจำกัดเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาให้ต้องรับผิดในการอภิปราย ขณะที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภาแต่อย่างใด

๓.๕ วิวัฒนาการเรื่องเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕–ปัจจุบัน

๓.๕.๑ <u>ประวัติเอกสิทธิ์ของไทย</u>

กำเนิด

เอกสิทธิ์มีขึ้นเป็นครั้งแรก ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดกระหม่อมให้ตรา "พระราชบัญญัติองคมนตรี พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยที่ทรงพระราชดำริว่า พระราชบัญญัติองคมนตรีจุลศักราช ๑๒๓๖ ซึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติปรีวีเคาน์ซิล คือ ที่ปรึกษาในพระองค์นั้น เป็นบทบัญญัติและระเบียบการอันล่วงสมัยไม่เหมาะสมที่จะใช้ต่อไปในพฤติการณ์ กรณีปัจจุบัน จึงได้ทรงแก้ไขเพิ่มเติมหลักการเรื่องที่ปรึกษาในพระองค์ตามพระราชบัญญัติปรีวีเคาน์ซิลเดิมให้ดีขึ้น ในการนี้ทรงเห็นว่า เหตุที่ปรีวีเคาน์ซิลไม่ได้ผลเท่าใดนัก เพราะสมาชิกแห่งสภานั้น อภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ไม่เต็มที่ จึงทรงพระราชดำริที่จะให้หลัก

ประกันแก่สมาชิก องคมนตรีสภา ได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ไม่ต้องหวาดกลัวภัยใด ๆ อีก[๒๖]

ต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบรัฐสภาแล้ว "พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕" ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกมีบทบัญญัติถึงเรื่องเอกสิทธิ์ไว้ในมาตรา ๒๔ ดังนี้

"สมาชิกไม่ต้องรับผิดชอบในถ้อยคำใด ๆ ที่ได้กล่าวหรือแสดงเป็นความเห็นหรือในการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุม ผู้หนึ่งผู้ใดจะว่ากล่าวฟ้องร้องเพราะเหตุนั้นหาได้ไม่"

จากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่เราพอสืบสาวไปถึงที่มาของบทบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์ในประเทศไทยที่ยกมาให้เห็นข้างต้นนี้ทำให้เรารู้ว่าบทบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์ของไทยโดยความมุ่งหมายในตัวเองแล้ว ก็มิได้มีข้อแตกต่างจาก The Bill of Right ๑๖๘๙ ในมาตรา ๙ ของอังกฤษแต่อย่างใด เพราะในมาตรา ๙ แห่ง The Bill of Right เองก็บัญญัติว่าถ้อยคำใด ๆ ที่สมาชิกกล่าวอภิปรายในสภาย่อมไม่อาจถูกนำไปฟ้องร้องว่ากล่าวได้ ซึ่งเห็นเป็นทำนองเดียวกันกับของไทย ทั้งนี้เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าแนวคิดของอังกฤษนี้ได้มีอิทธิพลสำคัญเหนือการบัญญัติหลักการเอกสิทธิ์ไว้ในประเทศไทยไม่มากก็น้อย เพราะผู้ทรงคุณวุฒิของไทยหลายท่านที่มีส่วนในการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญก็จบการศึกษามาจากประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแรกที่เรายังไม่เคยมีการบัญญัติเรื่องเอกสิทธิ์มาก่อน ผู้ร่างในขณะนั้นย่อมมีแนวคิดมาจากนานาประเทศที่เป็นที่ยอมรับว่าการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้เจริญสมบูรณ์แบบแล้วซึ่งอังกฤษก็เป็นประเทศหนึ่งที่เป็นแบบอย่างอันดีในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ดังนั้น เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงมีแนวคิดมาจาก The Bill of Right ของอังกฤษ ซึ่งต่อมา

---

[๒๖]ยุทธนา สุวรรณวิวัฒน์, "เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน" อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๑, น ๒๐๖.

รัฐธรรมนูญฉบับหลัง ๆ ของไทยก็ใช้หลักอย่างเดียวกันนี้เรื่อยมา[๒๗] โดยมีต้นเค้ามาจากมาตรา ๒๔ ของธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ อีกทีหนึ่ง สำหรับการนำหลักการเอกสิทธิ์มาใช้และอ้างความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนั้น นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีกรณีที่น่าสนใจและเป็นการวางหลักการคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ในประเทศไทยโดยลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ดังนี้

(๑) คำร้องของ พลโท พระยาเทพหัสดิน (ผาด เทพหัสดิน ณ อยุธยา) รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ และเข้าสู่ระเบียบวาระที่ ๓ ของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๑/๒๔๗๗ (สามัญ) สมัยที่ ๒ วันจันทร์ที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม โดยจดหมายคำร้องปรากฏรายละเอียดดังนี้

– พลโท พระยาเทพหัสดินฯ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎรถูกจับกุมคุมขังเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๗๗ โดยอ้ยการยื่นฟ้องว่ากระทำความผิดต่อกฎหมายอาชญาและได้กักขังตัวไว้ในเรือนจำกองละหุโทษตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๔๗๗

– ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ พลโพระยาทเทพหัสดินได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพระราชอาชญาปล่อยตัวเพื่อให้ทันเข้าประชุมสภา ซึ่งมีกำหนดเปิดประชุมในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ เช่นกัน

– ศาลพระราชอาชญามีคำสั่งว่าคำร้องของพลโทเทพหัสดินเป็นปัญหาเกี่ยวกับมาตรา ๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ จึงได้รายงานไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป

– พลโท พระยาเทพหัสดิน ได้ยื่นคำร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๗๗ ด้วยเห็นว่าเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับสิทธิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเพื่อที่ประชุมสภาจะได้พิจารณาตีความ

---

[๒๗]กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, "รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. .... " ๒๕๓๑, น. ๘. (เอกสารอัดสำเนา).

จากจดหมายดังกล่าว พลโท พระยาเทพหัสดิน ได้อ้างความคุ้มกันตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา ๓๓ ในระหว่างสมัยประชุมผู้ใดจะฟ้องสมาชิกแห่งสภาฯ ในทางอาชญา ท่านว่าศาลจะต้องได้รับอนุญาตจากสภาฯ ก่อนจึงพิจารณาได้ และการพิจารณาคดีนั้น ต้องมิให้เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุม

อนึ่ง การพิจารณาคดีที่ศาลได้กระทำไปก่อนมีคำอ้างว่าผู้ต้องหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ท่านว่าเป็นอันใช้ได้

มาตรา ๓๔ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปกักขัง เว้นไว้แต่จับในขณะกระทำผิด แต่ต้องรีบรายงานไปยังประธานแห่งสภาฯ และประธานแห่งสภาอาจสั่งปล่อยผู้ถูกจับให้พ้นจากการกักขังได้

ที่ประชุมได้ทำการพิจารณาในเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง โดยมีการอภิปรายที่มีหลักการสำคัญเกี่ยวกับเอกสิทธิ์และมีความเห็นที่สรุปจากคำอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๒ แนวทางดังนี้

ฝ่ายที่เห็นว่าไม่สมควรได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์

สรุปได้ว่าพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีความเห็นว่าเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภานั้นมีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารกลั่นแกล้งสมาชิกสภาผู้แทนฯฝ่ายข้างน้อยเท่านั้น จึงไม่รวมไปถึงกรณีที่พระยาเทพหัสดินถูกจับกุมคุมขังตัวเพื่อดำเนินคดีก่อนสมัยประชุม เนื่องเพราะบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญก็มิได้บัญญัติไว้ว่าให้รวมไปถึงนอกสมัยประชุมด้วยแต่อย่างใด

หม่อมเจ้าวรรณไวยากร วรวรรณ ทรงกล่าวอภิปรายถึงความคุ้มกันในประเทศอังกฤษว่า หากเป็นความผิดในทางอาญาแล้วจะไม่ได้รับความคุ้มกันเลยในทางเอกสิทธิ์ ส่วนฝรั่งเศสนั้นมีเอกสิทธิ์คล้ายกับประเทศไทยก็เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา โดยเฉพาะในระหว่างสมัยประชุม ส่วนเอกสิทธิ์ของรัฐสภานั้นในรัฐธรรมนูญไทยยังไม่มีบัญญัติไว้โดยตรง

คำอภิปรายของ ขุนวรสิษฐ์ ดรุณเวทย์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองคายข้างต้นได้ยืนยันว่าการจับกุมหรือฟ้องร้องเจ้าคุณเทพหัสดินได้กระทำไปก่อนสมัยประชุม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๓๓

ได้คุ้มครองสมาชิกรัฐสภามิให้ถูกฟ้องร้องระหว่างสมัยประชุมเท่านั้น ดังนั้นเมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยตรงเช่นนี้จึงไม่อาจจะแปลความหมายให้ครอบคลุมไปถึงการจับกุมฟ้องร้องก่อนสมัยประชุมแต่อย่างใด อันจะเป็นการขยายความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ นอกเหนือไปจากรัฐธรรมนูญกำหนด

ฝ่ายที่เห็นว่าสมควรได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์

จากคำอภิปรายของหลวงนาถนิติธาดา ผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยภูมิ พบว่ามีการอ้างถึงเงื่อนไขของความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์ประการหนึ่งที่ทำให้สมาชิกรัฐสภามีความชอบธรรมที่จะได้รับเอกสิทธิ์นั่นคือ การทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง หรือประโยชน์แก่ส่วนรวม (public interest) นั่นเอง

คำอภิปรายของขุนประเจตน์ ดรุณพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเอกสิทธิ์ของรัฐสภา (Parliamentary Privilege) นอกเหนือไปจากเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นตัวบุคคล เอกสิทธิ์ของรัฐสภานี้เป็นเรื่องของศักดิ์ศรีของสถาบันคือตัวรัฐสภาที่ไม่อาจถูกละเมิดหรือดูหมิ่นได้

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ได้อภิปรายเพื่อยืนยันถึงเจตนารมณ์ของการให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกรัฐสภาในระหว่างสมัยประชุมที่มีผลการฟ้องร้องสืบเนื่องมาแต่นอกสมัยประชุม หากตีความว่าจะเกิดเอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภาเฉพาะในระหว่างสมัยประชุมแล้ว ก็หมายความว่าการฟ้องร้องที่ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยประชุมนั้นสมาชิกรัฐสภาเป็นอันไม่ได้รับเอกสิทธิ์ เจตนารมณ์ของมาตรา ๓๓ ก็ไม่บรรลุผล ซึ่งได้ยอมรับว่าตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ นั้น ไม่คุ้มครองไปถึงการฟ้องร้องสมาชิกรัฐสภานอกสมัยประชุม แต่ยังคงยืนยันถึงวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญในอันที่จะป้องกันสมาชิกรัฐสภามิให้ถูกกลั่นแกล้งโดยฝ่ายตรงข้าม

หลังจากผ่านการอภิปรายเฉพาะมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ที่ได้มีการพิจารณาถึง ๒ ครั้งด้วยกัน ที่ประชุมได้ลงมติให้มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ มีผลบังคับเฉพาะในสมัยประชุมด้วยคะแนนเสียง ๕๗ ต่อ ๒๐ คะแนน ซึ่งเท่ากับสภาฯ มีความเห็นว่าเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาฯนั้นมีผลเฉพาะในสมัยประชุมเท่านั้น

(๒) ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ขออนุญาตดำเนินคดีในระหว่างสมัยประชุม นายฉ่ำ จำรัสเนตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช

เขต ๑ กับพวกเป็นจำเลยในคดีอาญาหาว่าขุดแร่ในพื้นดินโดยไม่ได้รับอนุญาต

ที่ประชุมได้นำเข้าพิจารณาในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๕/๒๔๘๔ (วิสามัญครั้งที่ ๒) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ปรากฏคำอภิปรายบางส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านดังนี้

นายจำลอง ดาวเรือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม : *"ปัญหาเรื่องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกฟ้องนี้ ได้เคยเข้ามาสภานี้หลายครั้งแล้ว และทุก ๆ ครั้งที่เข้ามาผ่านสภานี้ ปรากฏว่าผลของการลงคะแนนในสภานี้ก็ไม่ยอมให้ศาลพิจารณา สภาฯไม่อนุญาตให้พิจารณาคดีในระหว่างสมัยประชุมนี้ ในคดีนี้ข้าพเจ้าคิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภาฯก็คงจะมีความเห็นดังที่เคยเป็นมาแล้ว เพราะว่าการที่สมาชิกสภาฯถูกฟ้องเราจะไปถือตามข้อหาว่าสมาชิกสภาเป็นผู้กระทำผิดแต่ฝ่ายเดียวย่อมไม่ชอบ ถ้าพูดถึงเกียรติยศของสมาชิกสภาฯแล้ว ก็เป็นเกียรติยศที่น่าพึงสังวรอย่างยิ่ง การฟ้องหากันในคดีอาญานั้น เพียงแต่ทำให้คดีมีมูลไม่เป็นของยากนัก แต่เกียรติยศของสมาชิกสภานั้น เป็นของสำคัญหากว่าจะให้ฟ้องสมาชิกสภาในสมัยประชุมนี้ก็จะเป็นการเสียผลของสภาฯได้ในระหว่างที่โลกคับขันเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรอนุญาตให้ศาลดำเนินคดีได้*

ในที่สุดที่ประชุมลงมติเห็นสมควรไม่อนุญาตให้ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชดำเนินคดีกับนายฉ่ำ จำรัสเนตร โดยมติเป็นเอกฉันท์ ซึ่งโดยสรุปก็คือ เป็นการอ้างเอกสิทธิ์เพื่อคุ้มครองจากการจับกุมคุมขังหรือหน่วงเหนี่ยวสมาชิกสภาฯ (freedom from arrest) ซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ที่สำคัญและเก่าแก่ที่สุดของระบบรัฐสภาก็ว่าได้

(๓) ญัตติของนายสุวิชช พันธเศรษฐ์ และนายทิม ภูริพัฒน์ ขอให้ปล่อยนายเสียง ไชยกาล ผู้แทนจังหวัดอุบลราชธานี นายโชติ คุ้มพันธุ์ ผู้แทนจังหวัดพระนคร นายสมบูรณ์ บัณฑิต ผู้แทนจังหวัดน่าน และนายประยูร อภัยวงศ์ ผู้แทนจังหวัดพิบูลสงคราม

นายสุวิชช พันธเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเชียงใหม่ : *"--- ข้าพเจ้าไม่ยึดถือในเรื่องเป็นคณะพรรคใด ๆ แต่ยึดถือในเรื่องสิทธิอันชอบธรรมของสมาชิก ซึ่งจะมาปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนตามมาตรา ๓๐ เพราะฉะนั้นในกรณีที่มีการจับกุมสมาชิกนอกสมัยประชุม ครั้งเมื่อเปิดสมัยประชุมแล้วก็ควรที่สภาฯเราได้ร้องขอให้ปล่อยตัว แต่ทว่าบัดนี้ข้าพเจ้าได้ทราบว่าสำหรับนายเสียง ไชยกาล*

กับนายโชติ คุ้มพันธุ์ นั้น ได้รับความกรุณาต่อศาลให้ประกันแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอถอนชื่อบุคคลทั้ง ๒ นี้ พร้อมกับขอบคุณศาลที่ให้ความเที่ยงธรรม สำหรับนายสมบูรณ์ บัณฑิต นั้น ได้ทราบว่าทางการก็ได้ปล่อยตัวมาแล้ว คงเหลืออยู่แต่นายประยูร อภัยวงศ์ ซึ่งยังต้องถูกคุมขังอยู่ในเวลานี้ ข้าพเจ้าขอเรียนให้ที่ประชุมนี้ทราบว่าเป็นวิธีการของสภานี้มาตั้ง ๑๐ ปีแล้ว ที่เราได้พยายามรักษาสิทธิอันเที่ยงธรรมของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นประเภทหนึ่งหรือประเภทสอง---"

หลังจากการอภิปรายสภาฯได้มีมติสั่งปล่อยนายประยูร อภัยวงศ์ อย่างเป็นเอกฉันท์ โดยสภาฯจะได้ทำหนังสือดำเนินการต่อไป

(๔) อธิบดีกรมตำรวจทำหนังสือแจ้งมายังสภาผู้แทนราษฎร เรื่องจับกุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือนายฟอง สิทธิธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ที่ประชุมได้นำเรื่องนี้เข้าสู่การพิจารณาในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒/๒๔๙๑ (วิสามัญ) ชุดที่ ๑ วันพฤหัสบดีที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๑ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม โดยมีบทบัญญัติที่เป็นหลักในการพิจารณาคือมาตรา ๕๙ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ ความว่า "ถ้าสมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนฯถูกกักขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุมพนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีต้องสั่งปล่อย ถ้าหากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามความในวรรคก่อนให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งการประชุม"

เมื่อเริ่มพิจารณาประเด็นนี้ ปรากฏคำแถลงจากรัฐบาล คือจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี และคำอภิปรายบางส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านดังต่อไปนี้*

---

*ผู้เขียนมีข้อสังเกตในทางประวัติศาสตร์การเมือง การปกครองไทยคือในยุคที่มีการปกครองโดยอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่ผู้นำรัฐบาลซึ่งมีฐานอำนาจสำคัญจากกำลังทางทหาร และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยังเป็นเพียงรูปแบบมากกว่าเนื้อหา การต่อสู้เพื่อเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนจึงมีอุปสรรคนานานับประการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้ชี้แจงว่าพนักงานสอบสวนกรมตำรวจได้สรุปสำนวนการสอบสวนพบว่านายฟอง สิทธิธรรมกับพวกคิดก่อการยุยงปลุกปั่นให้เกิดการแตกแยกในหมู่ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถือเป็นคดีการเมืองได้ และหากทางรัฐสภาร้องขอให้ปล่อยตัวในระหว่างสมัยประชุมแล้วก็อาจหลบหนีไปได้ ซึ่งที่ประชุมได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางโดยนายชื่นระวิวรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองคายมีความเห็นแย้งว่าควรปล่อยตัวนายฟอง สิทธิธรรม โดยอาศัยเหตุผลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ห้ามจับกุมสมาชิกสภาผู้แทนและสมาชิกวุฒิสภาในสมัยประชุมอันเป็นการเคารพต่ออำนาจอธิปไตยของปวงชน ซึ่งเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในสภามิเช่นนั้นแล้วการใช้อำนาจอธิปไตยสูงสุดแทนราษฎรก็จะเสียไป และในอีกประเด็นหนึ่งเห็นว่านายฟอง สิทธิธรรมถูกจับกุมคุมตัวในระหว่างสอบสวนและกำลังพิจารณาคดี ซึ่งโดยหลักกฎหมายทั่วไปต้องถือว่าสุจริตและไม่มีความผิด ซึ่งการไปจับกุมนายฟอง สิทธิธรรม นอกจากจะไม่เคารพต่อสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแล้วยังเป็นการไม่เคารพต่อเสรีภาพของมนุษย์ด้วยกันอีกด้วย ซึ่งจอมพล ป. พิบูลสงครามได้แย้งว่าความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญให้เอกสิทธิแก่สมาชิกรัฐสภาเพื่อเหตุผลป้องกันการกลั่นแกล้งกันทางการเมืองเท่านั้น ไม่รวมไปถึงการกระทำความผิดทางอาญา ไม่เช่นนั้นแล้วจะกลายเป็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิพิเศษมากกว่าประชาชนทั่วไป

ในที่สุดที่ประชุมได้ลงมติขอให้ปล่อยตัวนายฟอง สิทธิธรรม จากการคุมขังตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๙ ด้วยคะแนนเสียง ๔๒ ต่อ ๐ ซึ่งประเด็นสำคัญประการหนึ่งก็คือการกระทำความผิดในคดีอาญา ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองนั้นไม่สมควรจะได้รับความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์

(๕) เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขออนุญาตดำเนินการพิจารณาคดีนายเตียง ศิริขันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร และนายเตียง ศิริขันธ์ขอต่อสู้คดีในระหว่างสมัยประชุม ดังปรากฏรายละเอียดดังนี้

ที่ ผ. ๖๐๐๓/๒๔๙๓ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๑ กรกฎาคม ๒๔๙๓

เรื่อง ขออนุญาตดำเนินการพิจารณาคดีนายเตียง ศิริขันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนถูกฟ้อง

เรียน เลขาธิการรัฐสภา

ด้วยกระทรวงยุติธรรมแจ้งมาว่า อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญารายงานว่า ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๖๙๗/๒๔๙๑ ระหว่างพนักงานอัยการโจทก์ นายเตียง ศิริขันธ์ สมาชิกสภาผู้แทน (จังหวัดสกลนคร) กับพวกรวม ๑๘ คน จำเลย เรื่อง สมคบกันพยายามก่อการกบฏ ศาลอาญาได้ส่งประเด็นไปสืบพยานจำเลยที่ศาลจังหวัดสกลนคร และศาลจังหวัดสกลนครได้กำหนดนัดพิจารณาในวันที่ ๒๔ ๒๕ ๒๖ และ ๒๗ กรกฎาคมศกนี้ โดยในตอนนัดพิจารณาได้คาดหมายว่าจะไม่ใช่ระยะเวลาสมัยประชุมสภาผู้แทน ซึ่งนายเตียง ศิริขันธ์ เป็นสมาชิกอยู่นั้น บัดนี้ปรากฏว่าวันนัดพิจารณาดังกล่าวนี้เป็นเวลาในสมัยประชุมสภาฯ ที่ได้เรียกประชุมตั้งแต่เดือนมิถุนายนศกนี้ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๑๑๙ กำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตจากสภาผู้แทนเสียก่อน ศาลจึงจะดำเนินการพิจารณาได้ และนายเตียง ศิริขันธ์ มีความประสงค์ให้การพิจารณาคดีดำเนินไปตามที่กำหนดไว้ กระทรวงยุติธรรมจึงรายงานมาเพื่อได้โปรดดำเนินการขออนุญาตต่อสภาผู้แทน ให้ศาลอาญาและศาลจังหวัดสกลนครดำเนินการพิจารณาคดีนี้ ตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดดำเนินการขออนุญาต ต่อสภาผู้แทนดังกล่าวนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญ อักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สภาผู้แทน

๒๑ กรกฎาคม ๒๔๙๓

เรื่อง ดำเนินกระบวนพิจารณาคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม

เรียน ท่านประธานสภาผู้แทน

ด้วยตามที่ข้าพเจ้ากับพวกถูกฟ้องคดีอาญาในข้อหาว่ากบฏในพระราชอาณาจักร นั้น คดีได้ดำเนินมาเป็นเวลา ๒ ปีเศษแล้ว บัดนี้ศาลอาญาส่งประเด็นไปสืบพยานจำเลย ที่ศาลจังหวัดสกลนคร ศาลจังหวัดสกลนครนัดวันที่ ๒๔ เดือนนี้

เนื่องด้วยขณะนี้เป็นเวลาระหว่างสมัยประชุม ฉะนั้นศาลอาญาคงจะได้ขอ อนุญาตจากสภาในเร็ววันนี้ ส่วนข้าพเจ้านั้นเพื่อมิให้พลาดวันนัดจำเป็นต้องออกเดินทาง โดยรถด่วนวันที่ ๒๑ จึงอาจจะไม่มีโอกาสชี้แจงแก่สภาได้ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าขอ กราบเรียนต่อประธานสภาว่า ข้าพเจ้ามีความปรารถนาที่จะให้ศาลดำเนินคดีไปโดยเร็ว เพราะจำเลยทั้ง ๑๗ คนต่างก็ได้รับความลำบาก จะไปประกอบอาชีพอะไรก็ไม่ได้ถนัด ทั้งคดีนี้ยืดเยื้อมานมนานแล้ว

อนึ่ง หากท่านสมาชิกผู้ใดสงสัยว่าคดีนี้จะมีการแทรกแซงด้วยประการใด ๆ นั้น ข้าพเจ้าขอกราบเรียนว่า เท่าที่เป็นมาแล้วข้าพเจ้ากับพวกได้ต่อสู้คดีโดยอิสระเสรี เต็มที่มิได้มีการแทรกแซงแต่ประการใด

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

เตียง ศิริขันธ์

(นายเตียง ศิริขันธ์)

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้นำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาในการประชุม สภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๑๖/๒๔๙๓ (วิสามัญ) ครั้งที่ ๒ ชุดที่ ๑ วันจันทร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๙๓ ดังปรากฏคำอภิปรายบางส่วนของสมาชิกบางท่านดังนี้

หลวงอังคณานุรักษ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง : "---จริงอยู่ คุณเตียงได้มีหนังสือมาแสดงความจำนงว่าอยากจะให้คดีนี้เสร็จไป ก็เป็นเรื่องส่วน ตัว ข้าพเจ้าคิดว่าเกี่ยวกับสปิริตของสภาฯ เจตนารมณ์ไม่มีระบุไว้ในรัฐธรรมนูญที่ให้ เอกสิทธิ์แก่มวลสมาชิกที่จะไม่ต้องถูกพิจารณาในสมัยประชุมนั้น ก็เพราะคิดเห็นว่า สภานี้มีกิจการสำคัญ ๆ อยู่เป็นอันมาก ซึ่งควรจะได้รีบจัดการให้เสร็จไป กระผม จึงมีความเห็นว่าในการที่จะให้ศาลพิจารณาคดีในสมัยประชุมนั้นอาจจะเป็นตัวอย่าง

ไม่ดีขึ้น และถ้าไม่มีความสำคัญใดเป็นพิเศษ ถ้าหากว่ามีเหตุผลอะไรเป็นพิเศษที่ศาลจำต้องรีบพิจารณาคดีให้เสร็จไป กระผมก็คิดว่าเราอาจจะผ่อนผันให้ได้ แต่เรื่องนี้ก็ไม่ปรากฏ เหตุผลก็มีว่าคุณเตียงต้องการให้ศาลพิจารณาให้เสร็จไปเท่านั้น ซึ่งไม่มีเหตุผลเพียงพอที่สภาฯนี้จะยอมให้ศาลพิจารณาได้---"

นายเลียง ไชยกาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม : *"--- แต่เฉพาะเรื่องนี้ที่กระทรวงยุติธรรมต้องรายงานมายังสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อสภา เนื่องจากคุณเตียงต้องการไม่ให้เลื่อน เพื่อประโยชน์แก่การได้เปรียบเสียเปรียบในทางคดี เป็นการประวิงให้คดีชักช้า คุณเตียงต้องการให้ดำเนินคดี ศาลจึงได้ปฏิบัติตาม โดยแสดงความประสงค์มายังกระทรวงยุติธรรม เพราะฉะนั้นขอให้เข้าใจอย่างนั้น ---"*

หลวงระงับประจันตคาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา : *"ตามที่รัฐบาลชี้แจงนั้นข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย สภาจะต้องรักษาไว้ซึ่งระเบียบและรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๑๘ ว่า สมาชิกจะถูกจับ หรือถูกกักขังหรือหมายเรียกเวลาสมัยประชุมนั้นไม่ได้ เราควรจะรักษาระเบียบและกฎหมายนั้นไว้ ถ้านายเตียงอยากจะสมัครใจ ไม่จำเป็นต้องมาพูดต่อรัฐสภา แต่เมื่อมาพูดต่อรัฐสภาเช่นนี้แล้ว สภาก็จะต้องถือสิทธิตามที่สภาฯจะทำได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจะอนุมัติให้ไปในสมัยประชุมเช่นนี้"*

ซึ่งในที่สุดประชุมเห็นควรอนุญาต ๕ เสียง ไม่ควรอนุญาต ๒๘ เสียง จึงเป็นมติว่าที่ประชุมไม่อนุญาตให้มีการพิจารณาคดีต่อนายเตียง ศิริขันธ์ ในระหว่างสมัยประชุม โดยมีหลักการของเอกสิทธิ์ประการหนึ่งว่า เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาฯนั้นจะยกเลิกหรือสละมิได้ แม้เจ้าตัวผู้มีเอกสิทธิ์จะไม่ประสงค์ได้รับความคุ้มครองก็ตาม เว้นแต่สภาจะอนุญาตให้มีการพิจารณาได้ ซึ่งแสดงว่าอำนาจในการสละหรือยกเลิกเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาฯเป็นอำนาจของสภาฯเป็นผู้วินิจฉัยแต่ผู้เดียว

๓.๕.๒ วิวัฒนาการเอกสิทธิ์ในประเทศไทย ๒๔๗๕ – ปัจจุบัน

นับแต่มีการบัญญัติหลักการของเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญไทยเป็นครั้งแรกในมาตรา ๒๔ ของพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ และนับสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้อาจแสดงให้เห็นถึงลำดับการวิวัฒนาการการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ที่ให้แก่สมาชิกรัฐสภา ได้เป็น ๒ ช่วงหลักสำคัญ ดังนี้

(๑) ช่วงที่หนึ่งตั้งแต่พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม

ชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ – รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งโดยสาระสำคัญที่สอดคล้องต้องกันของรัฐธรรมนูญทุกฉบับก็คือให้เอกสิทธิ์ในการกล่าวถ้อยคำในทางแสดงความคิดเห็นหรือแถลงข้อเท็จจริงใด ๆ ในที่ประชุมแห่งสภายังมาเป็นเอกสิทธิ์อันเด็ดขาดผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้ และย่อมรวมความไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณา รายงานการประชุมโดยคำสั่งของสภาและบุคคลที่สภาเชิญมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา[๒๘]

(๒) ช่วงที่สอง นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕)

---

๒๘ – พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕. มาตรา ๒๔

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๒๗.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๘๙ มาตรา ๔๒.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๙๐ มาตรา ๕๐.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๑๐๙.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๐๒ มาตรา ๑๒.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๑๐๕.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๑๕ มาตรา ๑๓.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๑๓๕.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๑๙ มาตรา ๑๓.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๑๙ มาตรา ๑๔.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๑๔.

พุทธศักราช ๒๕๓๘[๒๙] ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นต่อการเผยแพร่การประชุมสภาให้ปรากฏต่อสาธารณชนด้วยสื่อ (media) ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางวิทยุและวิทยุโทรทัศน์จนมีความพยายามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยต่าง ๆ พยามที่จะเสนอ ร่างพระราชบัญญัติถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุและโทรทัศน์เพื่อจะให้ผู้ทำการถ่ายทอดอ้นได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ หรือสถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้รับเอกสิทธิ์มิต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภากล่าวอภิปรายและพาดพิงจนเป็นการหมิ่นประมาทและละเมิดต่อสิทธิในชื่อเสียงอันดีของบุคคลอื่น เพราะตามกฎหมายรัฐธรรมนูญให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกผู้กล่าวอภิปรายแต่ไม่ได้ระบุโดยชัดเจนว่าให้เอกสิทธิ์ดังกล่าวนี้แก่ผู้ทำการถ่ายทอดโดยสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือไม่ จนในที่สุดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑ - ๔ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ก็ได้บัญญัติไว้โดยตรงให้คุ้มครองผู้ทำการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุและวิทยุโทรทัศน์ด้วยในมาตราที่ ๑๒๖ อย่างไรก็ตามเมื่อมาถึงในยุคนี้ แนวคิดใหม่ประการหนึ่งที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการที่สังคมไทยเริ่มเข้าสู่ยุคสารสนเทศ (Information Age Society)

---

[๒๙] – รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑. และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๒๘ มาตรา ๑๑๔.

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔.

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๓๕.

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๓๕.

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๓๕.

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๓๕.

มาตราที่ ๑๒๕, ๑๒๖

– รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘. มาตรา ๑๓๑, ๑๓๒.

อย่างแท้จริงก็คือ การไม่ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภาในการกล่าวอภิปรายในระหว่างที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภา[๓๐] เพราะเกรงผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลภายนอกซึ่งปัญหาเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาเริ่มคลี่คลายตัวให้เห็นชัดเจนขึ้นถึงปัญหาทางพัฒนาการของอุปกรณ์เครื่องมือกระจายข่าวสารในปัจจุบันที่แพร่กระจายเสียง การประชุมสภาออกไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั่วประเทศเข้าถึงมวลชน (mass) โดยตรงก่อให้เกิดผลทั้งแง่ดีและแง่เสียควบคู่กันไป ในแง่ดีก็คือเป็นการใช้สื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแพร่การประชุมรัฐสภาให้ประชาชนรับรู้โดยตรงและถูกต้องเป็นจริงมากกว่าสื่อสารชนิดใด ๆ แต่ในแง่เสียก็คือจะก่อให้เกิดผลกระทบสิทธิบุคคลภายนอกได้โดยง่ายและอย่างกว้างขวาง สิทธิบุคคลภายนอกในที่นี้ คือ สิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองในแง่สิทธิในชื่อเสียงอันดีของประชาชนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยของทุกประเทศจะต้องบัญญัติรองรับไว้

๓.๕.๓ <u>ข้อสรุปหลักการเอกสิทธิ์ในประเทศไทย</u>

จากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๓๗/๒๔๗๕ ในวันเสาร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับเหตุผลในการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์เป็นครั้งแรกของประเทศไทยทำให้เราสรุปได้ว่าเอกสิทธิที่ให้แก่สมาชิกนั้นเป็นความอิสระอย่างหนึ่งที่ให้โดยประสงค์จะได้เห็นความคิดอันแท้จริงของสมาชิกรัฐสภาในการพูดอภิปรายในรัฐสภา ซึ่งหาไม่แล้วสมาชิกรัฐสภาเหล่านี้ก็คงไม่กล้าพูด กล้าแสดงข้อเท็จจริงใด ๆ ออกมาได้เต็มที่เพราะกลัวถูกฟ้องร้องเป็นคดี ซึ่งศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายไว้เป็นแนวทางเดียวกันว่า "ความมุ่งหมายที่ธรรมนูญการปกครองฯ มาตรานี้ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภา ก็คือเพื่อจะให้สมาชิกรัฐสภา

---

[๓๐] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔.
มาตรา 131 วรรสอง บัญญัติไว้ว่า
"..เอกสิทธิ์ ตามวรรหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมสภาที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภาและการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น"

และบุคคลอื่นที่สภาเชิญมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนในสภาได้เต็มภาคภูมิ ด้วยความสัตย์สุจริต มิต้องคอยยำเกรงผู้ใดโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลและเจ้าพนักงานของรัฐบาล[๓๑]

จึงอาจสรุปหลักการเอกสิทธิ์ในประเทศไทยได้ว่า มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสมาชิกรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยความเป็นอิสระ ไม่ต้องเกรงการถูกฟ้องร้องเป็นคดีอันเนื่องจากการกล่าวหรือกระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ในที่ประชุมสภา แต่อย่างไรก็ตามไม่เฉพาะแต่สมาชิกรัฐสภาไทยเท่านั้นที่รัฐธรรมนูญประสงค์จะให้เอกสิทธิ์คุ้มครอง แต่ยังรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องหรือส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ของบรรดาสมาชิกรัฐสภาลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งเราได้มีการบัญญัติรัฐธรรมนูญรองรับบุคคลเหล่านี้ไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมาซึ่งระบุถึงบุคคลอื่น ๆ ที่มิใช่สมาชิกรัฐสภาก็อาจได้รับความคุ้มครองตามเอกสิทธิ์เช่นกัน เช่น ผู้พิมพ์ และผู้โฆษณารายงานการประชุม บุคคลที่สภาเชิญมาแสดงข้อความหรือออกความเห็นในที่ประชุมเป็นต้น ซึ่งเป็นความประสงค์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่อยากจะให้ความคุ้มครองบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะกรณีของผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ซึ่งสภาเป็นผู้สั่งให้พิมพ์เองโดยตรง ก็ไม่สมควรจะต้องรับผิดในการรายงานข้อเท็จจริงเหล่านี้ ถึงแม้ว่าผู้กล่าว, ผู้ชี้แจงจะได้กล่าวถ้อยคำใด ๆ อันเป็นผิดก็ตาม[๓๒] ซึ่งเป็นความห่วงใยของผู้ร่างรัฐธรรมนูญเอง ที่ประสงค์อยากจะให้มีการเผยแพร่ผลของการประชุมออกไปสู่สาธารณะชนเป็นสำคัญนั่นเองและปัจจุบันนี้เมื่อสื่อทางอิเลคทรอนิค คือ วิทยุและโทรทัศน์เริ่มเข้ามามีอิทธิพลในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน รัฐธรรมนูญก็ได้ขยายความคุ้มครองถึงผู้ทำการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุและโทรทัศน์โดยตรงด้วย

ในที่สุดจึงอาจสรุปได้ว่าเอกสิทธิ์ในประเทศไทยมีขึ้นเพื่อความเป็นอิสระและปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา และยังขยายความคุ้มครองเอกสิทธิ์

---

[๓๑]หยุด แสงอุทัย, <u>คำอธิบายธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย</u> (พระนคร:นิติบรรณาการ, ๒๕๑๖), น. ๑๑๖.

[๓๒]สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๓๗/๒๔๗๕,น. ๔๕๐-๔๕๕

นี้ไปถึงบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำการใด ๆ ของสมาชิกรัฐสภาในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ด้วย สำหรับในตอนท้ายนี้มีข้อพึงพิจารณาว่าเมื่อมีการบัญญัติหลักเอกสิทธิ์ไว้และมีผู้อ้างสิทธิแห่งเอกสิทธิ์ที่ตนได้รับ และเมื่อเอกสิทธิ์นั้นเป็นสิทธิอันเป็นพิเศษที่ให้แก่สมาชิกรัฐสภาผู้กล่าวอภิปรายในที่ประชุมสภาซึ่งแม้จะกล่าวพาดพิงไปถึงผู้ใด และก่อให้เกิดความเสียหายต่างชื่อเสียงหรือทางทำมาหาได้ของบุคคลหรือนิติบุคคลต่าง ๆ สมาชิกรัฐสภาผู้กล่าวถ้อยคำอันพาดพิงนั้นก็ไม่อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้ไม่ว่าทางแพ่งหรืออาญา บุคคลหรือนิติบุคคลผู้เสียหายนั้นก็ต้องยอมรับสภาพแห่งความเสียหายในชื่อเสียงหรือทางทำมาหาได้ของตนซึ่งก็เป็นปัญหาที่น่างพิจารณาว่าผู้เสียหายที่ถูกจำกัดสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงนั้นจะได้รับความเป็นธรรมเพียงใดหรืออย่างไรและในเวลาเดียวกันเอกสิทธิ์ที่สมาชิกรัฐสภาได้รับนั้นจะมีขอบเขตและข้อจำกัดอย่างไรบ้าง และเมื่อมีการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แล้วการให้ความคุ้มครองทางเอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภาสมควรจะได้รับต่อไปหรือไม่เพราะความเสียหายอันหากจะมีขึ้นนั้นจะมีเงื่อนไขที่แตกต่างไปจากการกล่าวอภิปรายแต่ในที่ประชุมสภาอย่างเดียว

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ถือเป็นปัญหาของการบัญญัติหลักการเอกสิทธิ์ไว้ในรัฐธรรมนูญและปัญหาของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในการถ่ายทอดการประชุมสภาออกไปสู่ภายนอกบริเวณรับสภาซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นมาที่แตกต่างไปจากปัญหาดั้งเดิมของเอกสิทธิ์ * แต่ไม่ว่าจะมีปัญหาที่แปลกแยกแตกต่างเพิ่มขึ้นมาเพียงใดก็ตามการวิเคราะห์หรือตัดสินปัญหาของเอกสิทธิ์นั้นจักต้องพิจารณาถึงหลักการดั้งเดิมในการบัญญัติให้มีเอกสิทธิ์ขึ้นไว้ในรัฐธรรมนูญเสมอดังจะได้พิจารณาโดยละเอียดในบทต่อไป

---

*ปัญหาดั้งเดิมของเอกสิทธิ์ หมายถึง ปัญหาของการชั่งน้ำหนักการจำกัดสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงของประชาชนทั่วไป กับเสรีภาพในการพูดและแสดงความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป ซึ่งรวมถึงสมาชิกรัฐสภาอยู่ด้วย ว่าจะมีขอบเขตแต่ละฝ่ายเพียงใดจึงจะเกิดความเสียหายน้อยที่สุดทั้งสองฝ่าย – ผู้เขียน